

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İNFERTİL ERKEK VE KADINLARDA ÇOCUK SAHİBİ OLMANIN METAFORİK ANLAMI VE YAŞAMDA ANLAMI

Kübra ASLAN

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Gülsüm ANÇEL**

**ANKARA
2020**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İNFERTİL ERKEK VE KADINLARDA ÇOCUK SAHİBİ
OLMANIN METAFORİK ANLAMI VE
YAŞAMDA ANLAMI**

Kübra ASLAN

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Gülsüm ANÇEL**

**ANKARA
2020**

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

Yüksek lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma, tarafımda yapılmış olup, tüm cümleler ve yorumlar bana aittir. Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Kübra ASLAN

Tarih: 13.01.2020

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Hemşirelik Anabilim Dalında

Kübra ASLAN tarafından hazırlanan

“İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 13.01.2020

Doç. Dr. Nermin GÜRHAN
Gazi Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Gülsüm ANÇEL
Ankara Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Üye

Doç. Dr. Funda ÖZDEMİR
Ankara Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yönetim kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza

Prof. Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	vi
Simgeler ve Kısaltmalar	viii
Çizelgeler	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Genel Bilgiler	5
1.2.1. İnfertilitenin Tanımı	5
1.2.2. İnfertilitenin Psikososyal Boyutu	7
1.2.3. Yaşamda Anlam Kavramının Tanımı ve Özellikleri	11
1.2.4. Metafor Kavramının Tanımı ve Özellikleri	13
2. GEREÇ VE YÖNTEM	19
2.1. Araştırmanın Şekli	19
2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	19
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi	19
2.3.1. Evren	19
2.3.2. Örneklem	20
2.4. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri	20
2.5. Araştırma Soruları	21
2.6. Veri Toplama Araçları	21
2.6.1. Tanıtıcı Bilgi Formu	21
2.6.2. Yaşamda Anlam Ölçeği	22
2.6.3. Metafor Belirleme Formu	22
2.7. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	23
2.8. Verilerin Toplanması	23
2.9. Etik İlkeler	23
2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları	24
2.11. Verilerin Analizi	24
3. BULGULAR	28
3.1. Katılımcıların Tanıtıcı Bilgilerine İlişkin İstatistiksel Bulguları	28
3.2. Katılımcıların Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) Bulguları	31
3.3. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olmaya İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılım Bulguları	41
3.4. Katılımcıların Metafor Kategorileri ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Bulguları	43
4. TARTIŞMA	48
4.1. Katılımcıların YAÖ Puanlarına İlişkin Bulguların Tartışılması	48
4.2. Katılımcıların Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması	55

4.3. Katılımcıların YAÖ Puanları ve Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması	58
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	60
5.1. Katılımcıların Tanıtıcı Bilgilerine İlişkin Sonuçlar	60
5.2. Katılımcıların Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Sonuçları	61
5.3. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olmaya İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılım Sonuçları	62
5.4. Katılımcıların Metafor Kategorileri ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Sonuçları	63
5.5. Öneriler	63
ÖZET	65
SUMMARY	66
KAYNAKLAR	67
EKLER	74
Ek-1: Aydınlatılmış Onam Formu	74
Ek-2: Tanıtıcı Bilgi Formu	76
Ek-3: Yaşamda Anlam Ölçeği	77
Ek-4: Metafor Belirleme Formu	78
Ek-5: Etik Kurul Kararı	79
Ek-6: Kurum İzni	81
Ek-7: Yaşamda Anlam Ölçeği Kullanım İzni	82
ÖZGEÇMİŞ	83

ÖNSÖZ

Türkiye’de evlenen çiftlerin çok büyük bir kısmı çocuk sahibi olmayı planlarken, bu çiftlerin %10-15 kadarı infertilite gerçeğiyle yüzleşmektedir. Varoluşsal açıdan çok değerli olan çocuk sahibi olma güdüsünün özellikle infertilite tanısı konmuş kişiler için anlamı çok büyüktür. Çocuk sahibi olma, infertilite tanısı konmamış kişilerce hayatlarının önemli bir basamağı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle infertilite tanısı konan kişiler için çocuk sahibi olmanın yaşamlarında ne anlama geldiğinin değerlendirilmesi çiftlerin olduğu kadar toplumun ruh sağlığı açısından da önem taşımaktadır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca entellektüel bakış açısıyla, her anlamda bilgisinden istifade ettiğim, saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Gülsüm ANÇEL’e;

Tez çalışmamda bilimsel destekleri için sayın Araş. Gör. Yasemin ÇEKİÇ’e;

Lisans eğitimim boyunca Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği alanına ilgimin artmasını sağlayan sayın Doç. Dr. Nermin GÜRHAN’a;

AÜTF İbn-i Sina Hastanesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon çalışanı hemşire ve doktor arkadaşlarıma; veri toplamamda yardımcı olan AÜTF Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD. Yardımcı Üreme Teknikleri Tüp Bebek Birimi hemşirelerine;

Yüksek lisans maceramı eğlenceli kılan yüksek lisans arkadaşlarım Tuğba YILDIRIM, Hatice TEKİN, Mustafa ŞENER ve Beyza Nur ŞİMŞEK’e;

Yılların değer üzerine değer kattığı dostlarım Tuğba TOPCU ve Sümeyra SEVİM’e,

Kaybettiğim aile büyüklerim ve hayatta olanlara; sonsuzluğa kanat açan güzel kuşum Zeyno ve hayatta olan tatlı kuşum Hayko'ya;

Tüm eğitim hayatım boyunca her daim arkamda duran annem Süheyla AYDEMİR ve babam Hasan AYDEMİR'e; küçük annem ve babam olan, ablam Mine KILIÇ ve abim Emre AYDEMİR'e; varlıklarına her zaman şükrettiğim yeğenlerim Yusuf, Ahmet ve Erdem'e ve babaları Erkan KILIÇ'a; ve desteğini hiç bir zaman esirgemeyen ve her daim yanımda olan, hayat arkadaşım, canım eşim Volkan ASLAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, yaşamımı anlamlı kılan ömrümün her anına teşekkür ediyorum.

SİMGELER VE KISALTMALAR

>	Büyük
<	Küçük
%	Yüzde
ARSM	American Society for Reproductive Medicine
Bkz.	Bakınız
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
Max	Maksimum
Min	Minimum
IVF	In Vitro Fertilizasyon
n	Örneklem sayısı
p	Önemlilik derecesi
SS	Standart Sapma
TNSA	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
YAÖ	Yaşamda Anlam Ölçeği
Vb	Ve benzeri
WHO	World Health Organization

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1. Katılımcıların tanıtıcı bilgileri.	28
Çizelge 3.2. Katılımcıların fiziksel hastalık ve infertilite tedavisine ilişkin özellikleri.	29
Çizelge 3.3. Katılımcıların eşleri ve yakınlarıyla ilgili özellikler.	30
Çizelge 3.4. Katılımcıların yakın çevrenin desteğiyle ilgili özellikleri.	31
Çizelge 3.5. YAÖ alt boyut puan ortalama ve standart sapmaları.	31
Çizelge 3.6. Katılımcıların cinsiyetine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	32
Çizelge 3.7. Katılımcıların eğitim durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	32
Çizelge 3.8. Katılımcıların çalışma durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	33
Çizelge 3.9. Katılımcıların mesleğine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	33
Çizelge 3.10. Katılımcıların ortalama ile verilen özellikleri ile YAÖ puanları arasındaki ilişki.	34
Çizelge 3.11. Katılımcıların aile tipine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	34
Çizelge 3.12. Katılımcıların fiziksel hastalık durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	35
Çizelge 3.13. Katılımcıların gelir durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	35
Çizelge 3.14. Katılımcıların çocuk varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	36
Çizelge 3.15. Katılımcıların yakın çevresinin tutumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	36
Çizelge 3.16. Katılımcıların ekonomik desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	37
Çizelge 3.17. Katılımcıların sosyal desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	37
Çizelge 3.18. Katılımcıların duygusal desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	38

Çizelge 3.19.	Hiçbir destek görmeyenlerin YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	38
Çizelge 3.20.	Katılımcıların iletişimsel faaliyetleri eşiyle yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	38
Çizelge 3.21.	Katılımcıların gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eşiyle yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	39
Çizelge 3.22.	Katılımcıların sanatsal faaliyetleri eşiyle yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	39
Çizelge 3.23.	Katılımcıların eğlence faaliyetlerini eşiyle yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	40
Çizelge 3.24.	Katılımcıların infertilite nedenine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	40
Çizelge 3.25.	Katılımcıların infertilite tedavileri açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.	41
Çizelge 3.26.	Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforlarının kategorilere göre dağılımı.	42
Çizelge 3.27.	Katılımcılardan elde edilen metafor kategorilerinin cinsiyete göre dağılımı.	43
Çizelge 3.28.	Katılımcıların yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	44
Çizelge 3.29.	Katılımcıların yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	44
Çizelge 3.30.	Katılımcıların devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	44
Çizelge 3.31.	Katılımcıların tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	45
Çizelge 3.32.	Katılımcıların mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	45
Çizelge 3.33.	Katılımcıların başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olma açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	46
Çizelge 3.34.	Katılımcıların heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak Açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.	46

Çizelge 3.35. Katılımcıların öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

47

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Canlıların temel içgüdülerinden birisi olan üreme, neslin devamı açısından önemli görülmektedir (Hoşgör ve ark, 2017). Çocuk sahibi olmak, nesli devam ettirmenin yanısıra hemen hemen her toplumda evliliğin ve aile olmanın amacı olarak da nitelendirilmekte ve çocuk sahibi olmak çok yönlü bir gereksinim olarak kabul görmektedir (Sezgin ve Hocaoglu, 2014). Ancak bazı özel durumlarda çiftler çocuk sahibi olamamakta, bu nedenle infertilite neslin devamını engelleyen durumlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Hoşgör ve ark., 2017).

Kant'a göre üremeye yaramayan cinsellik boş aktivitedir. Çünkü insan amaçlarından en önemlisi üremedir (İnam, 1999). İnsanın varlığını devam ettirmesinin tek yolu çocuk sahibi olması ve çoğalmasıdır. Bütün canlılarda içgüdüsel bir özellik olarak bulunan üreme fonksiyonu, insanlarda, bilinçli olarak kendi soyunu sürdürme, toplumsal rol ve statü sahibi olma, ekonomik yardım beklentisi, yaşlılık döneminde korunma ve bakım isteği, çocuğun doğal olarak masumiyeti ve sevimliliği gibi sebeplerin etkisiyle oluşur (Çinpolat, 2017).

İnfertilite, çocuk sahibi olmak isteyen çiftlerde, bir doğum kontrol yöntemi kullanmamalarına ve en az bir yıl süreyle düzenli cinsel ilişkiye karşın çocuk sahibi olmama olarak tanımlanmaktadır (akt. Koç ve Beji, 2016). Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre ise; kişilerin üreme çağında en az oniki ay boyunca haftada üç veya dört kez korunmadan cinsel ilişkide bulunmalarına rağmen hamile kalamama veya hamileliğin devam etmemesi olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2012). Amerikan Üreme Tıbbi Derneği (American Society for Reproductive Medicine-ASRM) tanımında ise farklı olarak sürenin oniki ay ya da daha fazla süre olduğu vurgulanmıştır (ARSM, 2015). Türkiye ve dünyadaki epidemiyolojiye bakıldığında, infertilitenin 18-45 yaş aralığındaki çiftlerin yaklaşık %10-15'ini etkilediğini ve dünyadaki infertil çift sayısının yaklaşık 80 milyon olduğu belirtilmektedir.

Türkiye’de ise bu sayının, 1,5-2 milyon olduğu belirtilmektedir (akt. N. Tural ve Çelik, 2019).

Tüm toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da çocuk sahibi olmanın çok çeşitli anlamı ve önemi vardır. Türk toplumunda çocuk sahibi olmak psikolojik, ekonomik, sosyal yönleri olan vazgeçilmeyecek bir olgudur. Bu nedenle infertilite bireyleri, aileleri ve toplumu psikolojik ve sosyal pek çok açıdan etkilemektedir. İnfertilite tanısı konmuş kişilerde görülen yüksek düzeyde kaygı, depresyon, aleksitimi, cinsel fonksiyon bozuklukları ve yas tepkileri infertilitenin psikolojik sonuçları olarak değerlendirilmektedir (Bekaroğlu, 2018; Sezgin ve Hocaoglu, 2014). Sosyal boyutta ise infertilite kişilerin iş yaşamını, arkadaşlarıyla olan ilişkisini ve aile görüşmelerini etkilemektedir. İnfertilite tanısı konmuş kişilerin sorulardan ve baskılardan çekinmeleri sebebiyle sosyal ortamlardan uzaklaşmayı seçmesi sonucu izolasyon, yalnızlık, çocuğu olanlara imrenme ya da öfke gibi duygular yaşama riskleri artmaktadır (Bekaroğlu, 2018). İnfertilite tanısı konması kişilerde üreme konusunda yetersizlik hissi geliştirmekte, sosyal damga yaratmakta ve utanç verici bir durum, yetersizlik olarak algılanmaktadır (Taşçı ve ark., 2008). Boz ve ark. (2018)’nın yaptığı bir çalışmada çocuk sahibi olamayan kadının kendisini doğaya aykırı, topluma uymayan biri olarak gördüğü ve sosyal bir utanç yaşadığı belirtilmektedir (Boz ve ark., 2018). Çocuk sahibi olmayan veya olamayan kişiler toplum tarafından çoğunlukla uyumsuz, olgunlaşmamış, ahlaksız, tamamlanmamış ya da bencil olarak görülmektedir. Özellikle çocuksuz kadınlar, çocuksuz erkeklerden daha fazla eleştiriye maruz kalmaktadır (Stewart ve Robinson, 1989).

Çocuk sahibi olmanın bireyler için çeşitli anlamları bulunmaktadır. Adams (2016)’ın kadınların neden çocuk sahibi olmak istediğini araştırdığı çalışmada; çocukların mutluluk, neşe ve eğlence kaynağı olduğu; sevgi dolu ve sevimli oldukları; kadınların çocukları sevdikleri; yaşlılıkta yalnız kalmayı önlediği; çocuk sahibi olmanın doğal ve normal olduğu; ve kişilerin hayatında ileriye gitmek için bir aşama olduğu şeklinde bulgular belirlenmiştir (Adams, 2016). Kişilerin çocuk sahibi olma güdü ve niyetlerinin araştırıldığı bir başka çalışmada, verilen cevaplardan olumlu tema olarak psikolojik ödüllerin elde edileceği, duygusal yönden

zenginleşme, çocuk sahibi olarak kendi büyüme ve gelişmelerini tamamlama, evlilik doyumu alma, evliliğin dengesini sağlama, aile doyumu kazanımı ve ailecek yapılacak aktivitelerin artması cevapları alınırken, olumsuz tema olarak yaşam maliyetinin artması, çocuk sahibi olmanın yaşam tarzına olumsuz müdahale olacağı ve kişilerin özgürlük hislerinin kaybı olarak değerlendirilmiştir (Matias ve Fontaine, 2017).

Neredeyse tüm toplumlarda evlenmek ve çocuk sahibi olmak bireyin yetişkin olarak algılanması için gerekli rol dönüşümlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Evli olan çiftlerin neredeyse hepsi çocuk sahibi olmayı ummaktadır (Aydın ve K. Beji, 2013). Birey, ailesi, arkadaş çevresi, popüler ve sosyal medya gibi toplum birimleri tarafından rol dönüşümlerine ilişkin baskı yaşamaktadır. Bireyin rol dönüşümünü bir sosyal görev olarak benimsemesinin yanında toplum da bireyden bunu talep etmektedir. Neugarten ve Neugarten (1986), bu süreci “sosyal saat” olarak tanımlamaktadır (Neugarten ve Neugarten, 1986). Sosyal saat, kişilerin evlenmek ve çocuk sahibi olmak ya da bir kariyer inşa etmek gibi görevlerin yerine getirilmesi gereken dönemdir (Uludağlı, 2017). Bu zaman dilimleri toplumların değer, norm ve geleneklerine göre belirlenmektedir. Kişiler toplumsal beklentileri karşılayıp karşılayamadıklarını, kendilerini toplumdaki diğer bireylerle ve arkadaşlarıyla kıyaslayarak değerlendirmektedir. Bireyin kendine ilişkin yaptığı bu değerlendirme, bu dönemlerde beklenenleri zamanında gerçekleştirip gerçekleştirilememeye bağlı olarak kendilerini toplumla kıyaslayıp başarı ya da başarısızlık duymalarına sebep olmaktadır (Uludağlı, 2017). Birey kendinden bekleneni gerçekleştirme çabası ve kendine ilişkin beklentisi nedeniyle çocuk sahibi olmayı yaşamın anlamı ile birleştirebilmekte ve farklı tepkiler gösterebilmektedir. Üreme, kişiler ve toplumun bakış açısında varoluşsal bir konu olarak kaldığı sürece, bu konuda yaşanan sorunlara verilen tepkiler de önemini koruyacaktır (Altıntop, 2018).

İnfertilite, çocuk sahibi olmanın toplumsal önemi nedeniyle bireylerin yaşamlarının anlamını etkileyebilecek bir olgudur. Ancak literatürde infertilite ve yaşamda anlam konusunun birbirinden ayrı olarak incelendiği ve infertilite ve yaşamda anlam ilişkisinin değerlendirildiği az sayıda çalışma olduğu görülmüştür

(Abdorrahipi ve Vafa, 2016; Küçük, 2019; Mosalanejad ve Koolee, 2012). Yaşamda anlam kavramının psikoaktif madde kullananlarda değerlendirildiği bir tez çalışmasında, 18-24 yaş arası gençlerde, bireylerin yaşam anlamının farkında olma konusunda yetersiz olduğunu ve yaşamda anlam bulamayan bireylerin yaşamda anlam arayışı içinde olduğu belirtilmektedir (Küçük, 2019). Yalom'un Varoluşçu Psikoterapi kitabında yer alan çalışmaya göre, "hayatımda bir anlama gereksinim var, yaptığım şeyi neden yaptığımı bilmiyorum, bir amacım olmaksızın sürükleniyorum, hayatımın belirli doğrultusu yok" şikayetleriyle psikiyatrik ayakta tedavi merkezine başvurulduğu belirtilmektedir (Yalom, 2018, s:600). İnfertilite ve yaşamda anlam ilişkisinin ele alındığı bir çalışmada infertilite tanısı konmuş kadınlarda depresyon ve yaşamda anlam ilişkisi arasında negatif ilişki bulunmuştur (Abdorrahipi ve Vafa, 2016). İnfertilite ve yaşamda anlam ilişkisinin ele alındığı bir diğer çalışmada ise, psikolojik distress yaşayan infertilite tanısı konmuş kadınlarda logoterapinin etkin bir yaklaşım olduğu ve logoterapi uygulanan kadınlarda kontrol grubuna göre endişenin anlamlı olarak azaldığı belirlenmiştir (Mosalanejad ve Koolee, 2012).

Literatürde infertilite tanısı konmuş bireylerde çocuk sahibi olmanın metaforik anlamı ve yaşamda anlamının belirlenmesine yönelik olarak "çocuk sahibi olma arzusu, ebeveyn olma isteği, infertilite, psikiyatri hemşireliği, metafor, infertility, the willing of want to be parent, psychiatric nursing, metaphor" anahtar kelimeleriyle "Google Akademik, DergiPark, ULAKBİM, Yök Tez, PubMed, Web of Science ve EBSCOHOST" gibi çeşitli veri tabanlarında yapılan tarama sonucunda; uluslararası literatürde kadınların anne olmayı isteme sebeplerinin (Adams, 2016), çocuksuzluğun kadınlar için anlamının (Wickes, 1991), çocuksuzluğun anlamı ve etkisinin (Rubin, 2001), çiftlerin çocuk sahibi olma niyetlerinin (Matias, 2017), gönüllü olarak çocuk sahibi olmamanın (Mawson, 2005), ebeveynlik zamanlamasının (Towill, 2001), çocuk sahibi olmada gizli tutumun (Moors, 2006) incelendiği çalışmalara ulaşılmıştır. Ulusal literatürde ise, çocuk sahibi olmanın kişiler için anlamına bakıldığı çalışmalarda, gebeliğin gebe için anlamının (Ataman ve Arslan, 2010), gebeliğe karar verme nedenlerinin (Özkan, 2007), adayların anne-baba olma hakkındaki düşüncelerinin (Ekşi, 2005), çocuk sahibi olmanın kişiler için

ne anlam ifade ettiğinin (Kargın, 2009) incelendiği çalışmalara ulaşılmıştır. Ancak, infertil bireylerde çocuk sahibi olmanın yaşamda anlamı ve metaforik anlamını inceleyen bir çalışmaya ulaşamamıştır.

Varoluşsal açıdan çok değerli olan çocuk sahibi olma güdüsünün infertilite tanısı konmuş kişiler için metaforik anlamının ve bu kişilerde yaşamda anlam kavramının araştırıldığı bir çalışmaya ulaşamamış olması, ülkemizde bu konuda çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. İnfertilite tanısı konmuş kişilerde çocuk sahibi olmanın kişilerce ne anlama geldiğinin belirlenmesi ve yaşamda anlam kavramının araştırılması alanda yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması açısından önemlidir. Bu nedenle araştırmanın literatüre önemli veriler sağlayacağı ve özgün olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı infertilite tanısı konmuş bireylerin yaşamda anlam kavramını ve çocuk sahibi olmanın metaforik anlamını araştırmaktır. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin çocuk sahibi olmaya yükledikleri anlamın araştırılması, psikiyatri hemşireleri başta olmak üzere bu alanda çalışan uzmanların birey, aile ve dolayısıyla toplumun sağlığını olumsuz etkileyen infertiliteye eşlik eden ruhsal sorunları daha etkili ele alabilmeleri için önem taşımaktadır.

1.2. Genel Bilgiler

1.2.1. İnfertilitenin Tanımı

İnfertilite, üreme çağındaki kişilerin, en az 12 ay veya daha uzun süredir, herhangi bir korunma yöntemi kullanmadan, haftada üç ya da dört cinsel birleşmeye rağmen gebeliğin oluşmaması, gebelik oluşsa bile gebeliği doğum ile sonlandıramama durumudur. Dünya Sağlık Örgütünün tanımına göre infertilite tanısı konabilmesi için gereken süre iki yıla kadar uzamaktadır (WHO, 2012). Bir başka tanımla infertilite; biyolojik (Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Şen ve ark., 2014).

psikososyal (Egelioglu ve ark., 2014; Kaplan, 2018; Mosalanejad ve K.Koolee, 2012; Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Şen ve ark., 2014), ekonomik (Mosalanejad ve K.Koolee, 2012; Kaplan, 2018; Kargin ve Ünal, 2011; Şen ve ark., 2014), etik (Şen ve ark., 2014) ve kültürel (Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Şen ve ark., 2014) olarak çok yönlü yaşam krizi oluşturan (Kaplan, 2018; Kırca ve Pasinlioğlu, 2013; Seymenler ve Siyez, 2018; Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Taşçı ve ark., 2008), üreme yeteneğinin istek dışında azalması veya kaybolmasıdır (Aşçı ve Beji, 2012; Abdorrahimi ve Vafa, 2016). İnfertilite yaşamı tehdit eden bir sorun olmadığı halde toplum ve kişiler için çocuk sahibi olmanın anlamı nedeniyle bireyler ve çiftler için stres veren bir yaşam olayı olarak değerlendirilebilir (Altıntop ve Kesgin, 2018).

İnfertilitenin oranı giderek artmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre infertilite görülme sıklığı tüm toplumlarda %10 ile 15 arasındadır (akt. İlerisoy, 2015; Kaplan, 2018; Karaca ve Ünsal, 2012; Kesgin ve ark., 2012; Kırca ve Pasinlioğlu, 2013; Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Şen ve ark., 2014). Afrika ülkelerinde %30-50 civarında olan infertilite oranının, Amerika'da %15 civarı olduğu belirtilmektedir (akt. Karaca ve Ünsal, 2012). Türkiye'de kişilere %10-20 arasında infertilite tanısı konduğu bilinmektedir (akt. Karaca ve Ünsal, 2012; Sezgin ve Hoccoğlu, 2013; Şen ve ark., 2014; Taşçı ve ark., 2008). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü 2018) verileri, Türkiye'de primer kısırlığın halen evli olan 45-49 yaş kadınlar arasında %4 oranında olduğunu göstermektedir (TNSA, 2018). 15-49 yaş grubundaki kişiler arasında çocuğu hiç olmamış ve çocuğu olmasının imkansız olduğunu belirten kadınların oranı, 2008 yılından 2013 yılına kadar yaklaşık %7 artmıştır (TNSA, 2013). Bu artış nedenleri içinde, kadınların geleneksel rollerden sıyrılması, kişilerin evliliği ileri yaşta tercih etmeleri ve ileri yaşta çocuk sahibi olmak istemeleri, alkol ve sigara kullanımı, kişilerin beslenme alışkanlıklarındaki değişim, cinsel yolla bulaşan hastalıkların artması olduğu belirtilmektedir (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). Gebe kalmayı etkileyen faktörlerin çiftlerin yaşı, cinsel ilişkinin sıklık ve zamanı, kadın veya erkekte geçirilmiş pelvik ameliyatlar, ilaç, toksin, kimyasallar ve radyasyona maruziyet ve stres olduğu belirtilmektedir (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). Gelişmiş ülkelerde yapılan bir araştırmada infertilite sebebi olarak; kadınlı ilgili faktörlerin %37, erkeklerle ilgili

faktörlerin %8 ve çiftin her ikisini ilgilendiren problemlerin %35 olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada açıklanamayan infertilitenin oranı %5 iken, %15 çift çalışma sırasında hamile kalmıştır (akt. Sezgin ve Hoccoğlu, 2014).

1.2.2. İnfertilitenin Psikososyal Boyutu

İnfertilite, kişilerin çocuk sahibi olmaya yükledikleri anlam sebebiyle bir yaşam krizi olarak algılanabilmektedir (Altıntop ve Kesgin, 2018). İnfertilite yalnızca bireyi değil, bireyin içinde bulunduğu aileyi ve dolayısıyla toplumu yakından ilgilendiren bir problemdir (Altıntop ve Kesgin, 2018). Hayatı tehdit eden bir hastalık değildir. Ancak kişilerin tanı ve tedavi sırasında fiziksel, psikolojik ve sosyal sıkıntılar çekmeleri sebebiyle zor bir süreç olarak algılanmaktadır (Altıntop ve Kesgin, 2018).

Toplumun evlenen çiftlerden beklentisi çocuk sahibi olmalarıdır. Çiftlerin üreme fonksiyonunu yerine getirememiş olmaları, başarısızlık, yetersizlik duyguları yaşatmaktadır. Bu nedenle infertilite kişilerin sosyal yaşamlarını, psikolojik durumlarını, evlilik ilişkilerini, cinsel yaşamlarını, gelecek planlarını, benlik saygılarını, beden imajlarını ve yaşam kalitelerini olumsuz etkilemektedir (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). Pekçok kültürde hamilelik ve ebeveyn olma, yaşamın önemli gelişimsel dönemlerinden biri olarak görüldüğü için ve bu konuda yaşanan olumsuzluk kişilerin damgalanma hissetmesine neden olmaktadır. Çocuk sahibi olmanın bir çok kültürde, bireylere itibar ve ayrıcalık veren bir olgu olduğu görülmektedir. Bu düşünce yapısı kişilere oyuncaklar ya da sözler aracılığıyla doğdukları andan itibaren verilmeye başlanmaktadır. Bu kültürel yapıyla büyüyen ve gelişen kişi için infertilite, kadın için toplum tarafından ondan beklenen annelik sıfatını karşılayamamak, erkek için ise kültürün tanımladığı erkeklik meziyetini gösterememek anlamına gelebilir (Karaca ve Ünsal, 2012).

Çocuğu olmayan yetişkin bireyler arkadaşları ve aileleri tarafından sosyal baskıya maruz kalmaktadırlar. Kültür, hastalıkları algılama ve onlarla başa çıkma

yöntemlerini belirleyen faktörlerden birisidir. Buna göre infertilite biyolojik bir sorun olmanın yanında kültürel bir sorun olarak da görülmektedir. Türkiye’de infertilite kelimesi için “verimsiz” anlamına gelen kısır kelimesinin kullanılması kişilerin yaşadıkları sosyal baskıyı göstermesi açısından önem taşımaktadır. Sosyal baskının evlendikten sonraki ilk halinin “Ne zaman çocuk yapacaksınız?” sorusu olduğu görülmektedir (T. Koçyiğit, 2012). Çocuğu olmayan kadınlar üzgün, çaresiz, bencil olarak değerlendirilmekte, kendi isteğiyle çocuk sahibi olmayan kişiler mutlu olsalar bile bunu çevrelerine anlatamamakta ve dolayısıyla kendilerini çevrelerine karşı yabancı hissetmektedirler (P. Uludağı, 2012). Özellikle infertil çiftler çok fazla sosyal baskıya maruz kalmaktadırlar. İnfertilite tanısının özel olmasıyla bu problem kişiler tarafından paylaşılmaz hale gelmekte ve kişiler yalnız kalmaktadırlar. Sosyal baskının yalnızlığa dönüştüğü infertil çiftlerde destek mekanizmalarının yok olması sebebiyle bu kişiler daha fazla stres yaşamaktadırlar (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de kadın ve anne sözcüğü birbirinin yerine kullanılan sözcükler olmakla birlikte annelik kadın cinsiyeti için birinci rol olarak görülmektedir (Karaca ve Ünsal, 2012; Yanikkerem ve ark, 2007). Bu nedenle bir kadının çocuğunun olmaması o kişi için sosyal açıdan statü düşüren bir durum olarak karşılanmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde çiftlerin çocuğunun olmaması kişilerin toplum tarafından dışlanmalarına sebep olmakta (Yanikkerem ve ark, 2007), erkeklerden daha çok kadınlar infertilite tanısı sebebiyle daha fazla yüke maruz kalmakta (Karaca ve Ünsal, 2012) ve kişileri aslında yasal olmayan yöntemlerle çocuk sahibi olmaya itmektedir (Yanikkerem ve ark, 2007). Amerikada yapılan bir çalışmaya göre, infertilite tanısı konmuş kadınlar çocuk sahibi olma konusunda toplumsal baskı hissederken, sosyal normları yerine getirmede yetersizlik hissettiklerini belirtmişlerdir. Kadınlar için bu durum bireysel kimliğe tehdit olarak değerlendirilmiştir (Lawson ve ark., 2014).

İnfertilite tanısıyla karşılaşan çift pek çok sıkıntı yaşayabilmektedir. Bu sıkıntıların her biri kişiyi geleceğiyle ilgili yaşayabileceği kayıp duygusuna yaklaştırmaktadır. Kişi ilk olarak şok ve inanmama duygusunu yaşar. Bu evreden sonra yadsıma gelir. Çift yaşadığı düş kırıklıkları için stresi, yorgunluğu veya yeterli sıklıkta cinsel ilişkiye girmemiş olmalarını öne sürerler. Çiftlerin yaşadığı bir sonraki

evre anksiyete evresiyken bu evrede özellikle kadınlar terk edilme, eksik ve yetersiz görülme korkuları yaşarlar. Bu korkular ise kişinin yaşadığı anksiyeteyi artırır. Özellikle nedeni belli olmayan infertilite olgularında kişiler geçmişte yaşadıkları cinsel ilişkiler veya küretajlar sebebiyle kendilerine veya eşlerine öfke duyabilir, birbirlerini cezalandırma davranışlarına başvurabilirler. Bu duygu ve davranışlar kişilerin evlilik ilişkilerine zarar vermekte ve sorunlara yol açmaktadır. Bu duyguların durmaksızın devam etmesiyle kişiler eşlerinden soyutlanmakta ve yalnızlaşmaktadır. Sosyal baskı nedeniyle başta çevreden uzaklaşan birey, bu sebeplerle birbirlerinden de uzaklaşmış olur. Çiftlerin yaşadığı son evre suçluluk evresidir. Bu evrede bir eş diğerinin anne ya da baba olma rolünü eşine veremediğini düşünüp kendini suçlu hisseder. Anksiyete, stres ve terk edilme korkusu yerini umutsuzluk hissine bırakır. Umutsuzluk, olumsuz duygulanım, olumsuz sonuç ve çaresiz beklentileri ifade eder. Bireyin umutsuzluk yaşamasına sebep olan faktörler; otonomi, öz-saygı, bağımsızlık, güç ve algılarına olan tehditler gibi içsel faktörler ve bireyin çevresinde ona yardımcı olabilecek kişilerin olmaması ve bu durumun birey tarafından algılanması gibi dışsal etkenler olarak sayılabilmektedir. Özellikle infertilite tanısı konan kişilerde, kişilerin daha önceki deneyimlerinin olumsuz olması, şimdiki sıkıntıların hep devam edeceğini ve bir daha çocuk sahibi olamayacağını düşünmeleri sebebiyle umutsuzluk duygusuna kapılmaktadırlar. Türkiye’de doğurganlık çoğu zaman kadının sorumluluğu olarak görülmekle birlikte, bu alandaki yetersizlik sebebiyle özellikle kadınlar toplumsal baskıya maruz kalmaktadırlar. Bu nedenle de umutsuzluk ve depresyon özellikle infertilite tanısı konan kadınlarda, erkeklere göre daha sık görülmektedir (Keskin ve Babacan Gümüş, 2014).

Toplumlarda çocuk sahibi olma yeteneği cinsel gücün simgesi olarak görülmektedir (Karaca ve Ünsal, 2012). Bireyler infertilite sebebiyle cinsel yönden kendini yetersiz hissedebilir. Cinsel yönden yaşadığı bu olumsuz duygu, evlilik ilişkisini olumsuz etkilemekte ve haz ve ilginin kaybolmasıyla, kişide depresyon gelişebilmektedir. İnfertilitede olduğu gibi infertilite tedavisinde de bazı olumsuz durumlar yaşanabilmektedir. Tanı ve tedavi uygulamaları esnasında gelişen kayıp, öfke, suçluluk, umutsuzluk, depresyon, utanç ve kaygı olumsuz duygulardan

birkaçıdır. İnfertilite tanısı ve tedavisi sebebiyle kişilerin kendilerini algılamaları değişmekte, erkekler kendilerini daha az erkek olarak; kadınlar ise kendilerini daha az kadın olarak ifade etmektedirler (Aydın ve K. Beji, 2012).

İnfertilite kişiye özel bir deneyimdir. Bu nedenle psikolojik, tıbbi, psikiyatrik ve sosyal sorunları içinde barındıran, kültürel, dini ve sosyal yönlerin de olduğu bir yaşam krizi olarak görülmektedir (Aşcı ve K. Beji, 2012; Egelioglu ve ark., 2014). İnfertilitenin bir yaşam krizi ve karmaşık bir durum olarak algılanmasında, tanı ve tedavisi uzun süren ve ekonomik olarak pahalı olan ve yaşayanlarda keder yaratan bir hastalık olmasıdır (Kargın ve Ünal, 2011; Mosalanejad ve K.Koolee, 2012). İnfertilitenin çiftlerin her ikisi için de psikolojik, duygusal, ekonomik ve fiziksel olarak acı verici ve karmaşık bir durum olduğu belirtilmektedir (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). İnfertilite bir hastalık olarak değerlendirilmemesine rağmen, çiftler için beklendik bir durum olan çocuk sahibi olmanın elde edilememiş olması sebebiyle, bireyi ve aileyi yani toplumun tüm katmanlarını derinden etkileyen bir yaşam olayı olarak değerlendirilmektedir (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013; Seymenler ve Siyez, 2018) Aile içinde ve toplumda sosyal problemlere yol açması sebebiyle önemli bir sağlık sorunu olarak sınıflandırılmaktadır (Kırca ve Pasinlioğlu, 2013). Çocuk sahibi olmanın beklendik olmasına rağmen kişilerin bu durumu elde edememiş olması kişiler tarafından yaşamda anlam eksikliği olarak değerlendirilebilir.

İnfertilite nedeniyle insanın üreme içgüdüsünün karşılanamamış olması stresle sonuçlanır. Stres sebebi yalnızca çocuk sahibi olamamak değil, aynı zamanda doğurganlığın cinsel kimlik belirteci olarak algılanmasıdır. Ebeveyn olamayan kişi kendini erişkinliğe ulaşamamış hisseder. İnfertilite tanısı alan kişilerde stres yaşanmasının sebebi sosyal ve kültürel baskı gibi görünse de asıl sebep kişilerin ebeveyn olmaya yükledikleri anlamdır (Kavlak, 1999). İnfertilite tanısı konan kadınlar ve kronik hastalığa sahip olan kadınlarla yapılan bir çalışmada infertilite tanısı konan kadınlardaki anksiyetenin şiddeti; kanser, kalp hastalığı ve HIV-pozitif gibi kronik hastalıkları olan kadınlardan daha yüksek bulunmuştur (Kainz, 2001).

İnfertilite tanısı konan bireylerin tanı ve tedaviye uyumları farklı olmaktadır. Farkların nedeni olarak; kişilik yapıları, bilişsel gelişme dereceleri, ortaya çıkan olayın zamanı, birey tarafından algılanış şekli, kişinin bu duruma hazır olup olmaması, olaya yüklenen anlam, stres düzeyleri, uygun başa çıkma yöntemlerinin seçilip seçilmemesi ve çevresindeki kişilerden aldıkları destek sayılabilmektedir (Yılmaz- Yeşiltepe oskay, 2015). Bu özelliklerin bilinmesi ve ele alınması infertilite tanısı konmuş kişilerde başetmeyi artıracaktır. Bu yönüyle infertilite sorunlarında psikiyatri hemşiresinin önemi büyüktür.

1.2.3. Yaşamda Anlam Kavramının Tanımı ve Özellikleri

İnsan dünyanın varoluşundan itibaren kendisinin ve dünyanın meydana gelişine ilgili çeşitli varoluşsal düşüncelere sahip olmuştur. Bu düşüncelerin temelinde anlamsız bir varoluşun insan bilincine aykırılığı yatmaktadır. İnsanlar hayatlarına anlam katmak için; bilim, din ve inanış gibi manevi yolları kullanmışlardır. Her ne kadar görüş ve inanışlar farklı anlamlar bulsa da bu anlamlar inandığı kişiyi hayata bağlayan bir yol olması açısından önem taşımaktadır. Çünkü insanlar için varoluşun sebepsiz olduğu düşüncesi, insanı çıkmaza sürüklemiştir. İnsanları olumsuz düşüncelerden alıkoyan inançları ve doğaya bağlı yaşam biçimleri olmuştur (Sezer, 2012). Yaşamın anlamı kavramının ortaya çıkışında ikinci dünya savaşının etkisi büyük olmuştur. Savaşların insan hayatındaki yıkımları kişileri bir sorgulamaya itmiş ve bu konuda daha çok düşünmeye sevk etmiştir. Yalnızca savaşlar değil, sanayi devrimi ve dolayısıyla kapitalist sistem insanın gündelik hayatında ciddi değişimler yaratmıştır. Bu bağlamda insanlar “Neden?” sorusunu varoluş alanında kullanır olmuşlardır (Sezer, 2012).

Frankl, tanımında yaşamda anlam arayışını doğuştan gelen bir motivasyon olarak belirtmiştir (akt. D. Çelik ve İ.Gazioğlu, 2015). Yaşamda anlam Frankl’a göre kişiyi hayata bağlayan temel motivasyondur ve yaşamın anlamını soyut kavramlarla açıklamak imkansızdır. Çünkü herkesin yaşamında yapması gereken özel işleri ve somut görevleri vardır. Bu görevler değiştirilemez ve yaşam tekrarlanamazdır. Bu

nedenle herkesin işi, mesleği ve hayatı biriciktir. Yaşamın anlamı, kişiye özeldir ve sürekli olarak değişir. Bu sebeple yaşamın anlamını genel ifadelerle tanımlamak imkansızdır (Frankl, 2018, s:123). Ryff (1989)’a göre ise, iyi oluşun bir göstergesi olarak gösterilen olumlu bir kişilik özelliğidir (Ryff, 1989). Anlam anlayışı Wong (1998)’a göre başarı, ilişkiler, din, öz aşkınlık (selftranscendence) (Wong, 1998); Emmons (2005)’e göre başarı, yakınlık (intimacy), din-spiritüellik, üretkenlik olarak da tanımlanmıştır (Emmons, 2005).

Yaşamda anlam kavramı varoluşsal bir kavramdır. Frankl (2018)’a göre, yaşamda anlam motivasyon aracı, kişiye özel ve sürekli değişen bir kavramdır. O’na göre, yaşamda anlam kavramını somut ve genel ifadelerle tanımlamak mümkün değildir (Frankl, 2018, s:93-113). Frankl (2018)’ın geliştirdiği “logoterapi” Yunancada “logos” olan “anlam” kelimesinden türetilmiştir ve Frankl kuramını anlam terapisi olarak adlandırmıştır (Yalom, 2018, s:591). Yaşamda anlam kavramını açıklayan araştırmacılardan biri olan Steger (2009, 2012) ise yaşamda anlamın kişiler tarafından oluşturulabilir bir kavram olduğunu, kişilik özelliklerine göre değiştiği için bireysel bir motivasyon olduğunu belirtmektedir (Steger, 2009; Steger, 2012). Steger ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada yaşamlarında acı deneyimler yaşayan kişiler için “Belki de mutsuz bir geçmiş ile bilinmeyen bir gelecek arasında asılı kalma duygusu, anlam arayan insanların daha düşük refahını açıklar” çıkarımında bulunmuşlardır (Steger ve ark., 2008b). Yaşamda anlam kavramı anlam varlığı ve anlam arayışı olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Steger ve arkadaşları (2006)’na göre yaşamda anlam arayışı yolculuk, yaşamda anlam varlığı ise varış noktası olarak somutlaştırılabilir. Yaşamda anlam kavramı, içinde anlam arayışını barındıran daha kapsamlı bir yapıdır (Steger ve ark., 2006). Frankl (2018) da yaşamda anlam arayışının, yaşamda anlamın oluşturulmasında önemli bir nokta olduğunu belirtmektedir (Frankl, 2018, s:82). Adler’in bireysel psikoloji yaklaşımında, kişinin ruhsal yaşamı bir amaçla belirlenir. “Amaç açık seçik ortada dursun yeter ki ona varmak için çalışmalar arkadan gelecektir. Ancak amacın açık seçik ortada olması durumunda, ancak o zaman her üç yaşam sorununun çözümü için insan kendini hazırlamaya ve yeteneklerini geliştirmeye koyulacaktır.” (Adler, 2017, s:15). Bireysel psikoloji’ye göre insan, ruh ve amaç bağlantısıyla

yaşamaktadır. O'na göre bireyler ruhsal yaşamlarında bir anlam elde edebilmek için amaçlara sahip olmadırlar (Adler, 2017).

Adler (2017)'e göre hiç kimse yaşamın mutlak anlamını bilemez. Her zaman her anlam eksik nitelik taşır ve az çok kusurludur (Adler, 2017, s:7). O'na göre durumlar değil kişiler yaşantılara anlam verir (Adler, 2017, s:19). O'na göre yaşamın anlamı başkalarının yararına işler yapmaktan geçer. Eğer kişi başkaları için yaratıcı işler yapma amacından yoksun ise, zorba ve çekilmez biri olur (Adler, 2017, s:15). Bu bağlamda bakıldığında yaşamlarında anlama sahip bireyler ruhsal olarak iyi durumdadır çıkarımı yapılabilir.

Frankl (2018)'a göre yaşamda anlam elde edebilmek için üç yol vardır; 1. Eser yaratarak ya da iş yaparak (başarı), 2. Deneyimle ya da etkileşimle (sevgi), 3. Kaçınılmaz acıyı çekme ve değişmez ölüme karşı sergilenen tutumla. (Frankl, 2018, s:125). Buna göre infertilite tanısı konmuş kişilerin yaşamda anlam bulmasının yolunun Frankl'ın belirttiği tüm yollara dayandığı düşünülebilir. Birinci yolda infertilite tanısı konmuş kişiler için çocuk sahibi olmanın anlamı başarı elde etmek anlamına gelebilir. İkinci yolda bir insanla etkileşme durumu, birini sevmek ve o kişiyi yaşamaktır. Buradan hareketle infertilite tanısı konmuş kişilerin çocuk sahibi olduklarında sahip olacakları sevgi ile yaşamlarına anlam katacağı çıkarımı yapılabilir. Üçüncü yolda ise infertilite tanısının kişilerde meydana getirdiği acının kişilerin yaşamlarında anlam bulma aracı olduğu düşünülebilir.

1.2.4. Metafor Kavramının Tanımı ve Özellikleri

Metafor, dil biliminde kelimelerin yeni bir anlama aktarılması anlamına gelmektedir. Aktarmak anlamına gelen metafor, bakıldığında ilişkili olmayan konuları kıyaslama dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Metaforda amaç üzeri kapalı bir kıyas yapmaktır (Lapsekili ve Yelboğa, 2014). Metaforun kullanım alanı somut anlamı olan kavramlardan soyut anlamı olan kavramlar oluşturmaktır (Lapsekili ve Yelboğa, 2014).

Metafor kelimesi ilk kez Lakoff ve Johnson'ın, orijinal adı "Metafors We Live By" olan kitabında söz konusu olmuştur (Lakoff ve Johnson, 2015, s:10). Kelime kökenine bakıldığında Yunanca "Metapherein" veya "Metafora" köklerinden türediği görülmektedir (Ekinci ve ark., 2017). "Meta" kelimesi değiştirmek anlamına gelirken, "pherein" kelimesinin anlamı taşımaktır. TDK'ya göre "mecaz" olarak ifade edilmektedir (TDK, 2011). Bir başka tanıma göre metafor, bireylerin iç ve dış dünyalarını anlama ve yapılandırmasını sağlayan modellemedir (Ekinci ve ark., 2017). Lakoff ve Johnson (1980)'a göre metafor, bir olgu ya da nesneyi farklı şekilde yorumlamaktır (Lakoff ve Johnson, 2015, s:30). Koçbeker ve Saban (2006)'a göre ise bir zihinsel süreçtir (Koçbeker ve Saban, 2006).

Metaforun önem kazandığı noktalardan biri kelimelerin yetmediği ve anlatımı vurgulama gerektiği zamanlarda iletişim aracı olarak kullanılmasıdır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda bireyler, düşünce ve algılarını metaforlar aracılığıyla farklı bir anlayışa doğru çevirerek farklı bir olgu olarak görebilmektedir. Metaforların diğer bir kullanım alanı veri toplama ve analiz etmedir. Dolayısıyla iyi anlaşılammış konuların daha kolay anlaşılmasına katkı sağlar (Ekinci ve ark., 2017). Metaforlar sanılanın aksine hayatımızın her alanında bulunmaktadır. Toplumda tüm siyasi, ekonomik, kültürel ve bilimsel bilgiler metaforlar aracılığıyla anlaşılır hale gelmektedir (Ekinci ve ark., 2017).

Lakoff ve Johnson'a göre algılar kültürden etkilenir (Lakoff ve Johnson, 2015, 44). Metaforlar, kültürel modellerin belirli özelliklerini vurgulamaktadır (Becker, 1994). Becker'in infertilite tanısı konan 236 kişiyle yaptığı çalışmada, kişilerin infertilite tanısını öğrendikten sonra oluşan psikolojik yıkıma verdiği tepkilerin kültürlere göre farklı şekillerde ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bu kişilerin hayatlarını yeniden organize etmeleri için köprü görevi gören metaforlar anahtar role sahiptir (Becker, 1994). Adler'in Yaşamın Anlam ve Amacı isimli kitabında da "Daha çocukluğun ilk günlerinden başlayarak "yaşamın anlamını" saptama yönünde bir arayışın başladığını görürüz; henüz bocalayarak, el yordamıyla bir arayıştır bu. Bebekler bile kendi olanaklarını ve kendilerini çevreleyen yaşamda oynayacakları rolü ölçüp biçerek belirlemeye çalışır. Beş yaşının sonuna doğru bir çocuk,

davranışları için tutarlı ve sağlam bir örnek, sorun ve ödevlere yaklaşımda kendine özgü bir üslup geliştirmiş olur. Bundan böyle değişmeden kalan bir kavrayış modelinin perspektifinden bakar dünyaya: Yaşantı ve deneyimleri kendine mal etmeden önce yorumlar, bu yorum da yaşama başlangıçta verdiği anlamla her zaman uyum içindedir.” (Adler, 2017, s:17). Çocuk sahibi olmaya yüklenen anlam da kültürle ilintilidir. Bu nedenle metafor kullanımında seçilen sözcükler ve düşünce yapıları kültürlerden etkilenmektedir. Ekinci ve ark. (2017)’nın öğretmenlerle yaptığı çalışmada, öğretmenlerin müfettiş kavramına ilişkin algıları tespit edilmiştir. Bu çalışmada müfettişlere ilişkin olumlu, olumsuz ve hem olumlu hem olumsuz metaforlar belirlenmiştir. Olumsuz metafor geliştiren öğretmenlerin müfettişlerle hiç karşılaşmayan grup olması dikkat çekici bulunmuş ve bu sonuca yönelik sebep olarak kişilerin müfettişlerle ilgili düşünce yapılarının kültürel yönden olumsuz şekillenmesi olarak belirtilmiştir (Ekinci ve ark., 2017). Frankl da kültürel yönden etkilenmeyi “Doğu avrupalı bir haham, karısını ve altı çocuğunu, gaz odasına gönderildikleri Auschwitz Toplama Kampı’nda kaybetmiş; şimdi ise ikinci karısının kısır olduğu ortaya çıkmıştı. Haham, kendi talihsiz durumunu, ölümden sonra arkasından Kaddiş (ölen kişi için okunan bir dua) okuyan bir oğlunun olmaması nedeniyle, umutsuzluk terimleriyle, bir Ortodoks Yahudi gibi değerlendiriyordu.” şeklinde örneklendirmektedir (Frankl, 2009, s:133-134).

Lakoff ve Johnson metafor kullanımını yeni bir olgu ya da objeyi bildiğimiz nesneler üzerinden tarif etmek olarak kullandığımızı söylemektedir. Yani metaforun fonksiyonu bilinmeyi anlamak ve anlatmaktır (Lakoff ve Johnson, 2015, s:30). Örneğin, “Aşk bir yolculuktur.” diyen bir kişi içinde bulunduğu durumun olumlu ya da olumsuz olduğunu anlatmak için “Evliliğim kayaya çarptı.” veya “Ne kadar uzaktan geldiğimize bir bak.” metaforlarını kullanabilir (Lakoff ve Johnson, 2015, s:78). Metafor kavramına baktığımızda kişinin soyut ya da kavramsal bir olguyu anlamaya yardımcı olacak zihinsel bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Hayatın dil düşünce ve hareket gibi her alanında yer alan metafor kavramı, bir konuyu bilinen bir konu yardımıyla anlayıp, anlatma ve eylemleştirmeyi sağlamaktadır. Bir başka ifade ile metafor, var olan zihinsel şemaları ortaya çıkarma yoludur (Güner, 2013).

Yapılan bir çalışmada infertilitenin tanımlanmasından sonra kişilerin sıklıkla kullandıkları metafor “ölüm gibi” olmuştur (Becker, 1994).

Metaforun rollerinden biri de bireylerin kendi gerçekliklerinden hareket ederek görüş ve düşüncelerini bilgi ve tecrübeleri yoluyla iletmeye yardımcı olmaktır. Metafor bu bağlamda çok kuvvetli bir araç olarak görülmektedir. Shuell (1990)’a göre bir resim bin kelime ise, bir metafor bin resimdir (Shuell, 1990). Çünkü resim durağan bir imge olarak karşımızdayken, metafor bir olay hakkında düşünmek için zihinsel çerçeve vermektedir (Güner, 2013).

Metaforun düşüncelerimizi açıklamanın yanında davranışlarımıza yön veren bir kavram olduğunu ileri sürülmektedir (Güner, 2013). Buna göre insanların çocuk sahibi olma yönündeki düşünceleri için kullandıkları metaforların aynı zamanda çocuk sahibi olma hakkındaki tutumlarını da belirteceği ve böylece hayatlarının geri kalanında çocuk sahibi olmaya nasıl yaklaşacaklarını da ifade ettikleri düşünülebilir.

Daha önce tanımlandığı gibi metaforlar, bireylerin kavram ya da olguları kendi algıladıkları biçimde benzetme yoluyla ifade etme şeklidir. Bir olgunun metafor olabilmesi için 3 soruya cevap verebiliyor olması gerekmektedir. Bunlar; metaforun konusunun ne olduğu, metaforun kaynağı ne olduğu ve metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi gereken düşünülen özelliklerin ne olduğudur (Kuyucu ve ark., 2013). Örneğin, metaforun konusu “Benim için çocuk sahibi olmak susuz toprağa su vermeye benzer.” cümlesindeki çocuk sahibi olmak; metaforun kaynağı, susuz toprağa su vermek; metaforun kaynağından konusuna yöneltilmesi düşünülen özellikler ise susuz toprağa su vererek hayatını yeniden canlandırmak olarak belirtilmiş olup metaforun kaynağının, konuyu farklı bir vizyonla anlamada filtre görevinde olduğu belirtilmiştir.

Metafor bir algı aracı olarak görülmektedir ve genelde gizli kalmış alanlarla ilgili bilgi transferi sağlamaktadır. Fakat metafor yalnızca bir araç olarak görülmemeli bir düşünce mekanizması olarak düşünülmelidir. Metaforun kullanım alanlarından biri olay ve durumların yeniden kavramsallaştırılmasıdır. Ayrıca

metafor bireylerin eksik bildiği ya da gizli kalmış bir sorunu ortaya çıkarabilir. Metaforun temel işlevi bir olayı anlamak ve açıklanmasına kolaylık sağlamaktır (Ekinci ve ark., 2017). Bu bağlamda bakıldığında, metaforlar aracılığıyla çocuk sahibi olan ve olmayan kişilerin algıları arasındaki farklar bulunabilir.

Metaforlar söz sanatı olarak algılanmasına rağmen aslında insanın çevresini anlama çabasında yararlandığı kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir kişinin kendi bakış açısından dünyayı algılama biçimidir. Başka bir şekilde ifade edilecek olursa, kişinin metaforlar aracılığıyla bir kavramı kendi algılayış biçimiyle benzetmeler kullanarak anlatmasıdır. Metaforlar yardımıyla bir düşünce biçimini başka bir düşünce biçimiyle değiştirmek mümkündür ve bu sayede yeni, soyut ve teorik bir kavramı daha iyi anlama sağlanmaktadır. Bireyler metaforları konu ile ilgili bilgisi az olduğunda ya da net bilgiye sahip olmadıklarında kullanırlar. Metaforlar kişilerin duygusal gelişimlerinde ve öngörme becerilerinin oluşturulmasında önemli bir paya sahiptir (Güçlü ve Duran, 2017).

Metafor, bireylere elindeki paletiyle resim yapmak üzere olan ressamın kendine özgü resmettiği tabloyu çizme olanağı tanır. Kişilerin problem olarak gördükleri şeylerin zihinden atılması ve kendi hayatlarını öyküleştirmelerini sağlar. Bu bağlamda metaforların, düşünce ve duygu arasında köprü görevi yaptığı, söylenebilir (Lapsekili ve Yelboğa, 2014).

Biyolojik üreme potansiyeli, temel bir yaşam beklentisi, somutlaşmış bir beklentidir. Bu nedenle infertilite, kadınların ve erkeklerin en temel beklentilerden birine saldırır. Bu beklentinin gerçekleşmemesi durumunda, kişilerin sadece yaşamlarını yapılandırdıkları anlamları değil aynı zamanda vücut bütünlüğü ve psikolojik sağlıkları da etkilenmektedir. İnfertilitenin ortaya çıkışı, kişiler tarafından somutlaşmış bilgiye ve öz benlik duygusuna yapılan bir saldırı olarak değerlendirilmektedir. Hem kadınlar hem de erkekler, infertilitenin temel anlayışlarını tarif etmek ve somutlaştırmak için metaforu kullanabilmektedirler (Becker, 1994). Metaforlar infertilitenin tanımlanması ve anlamlandırılması

sürecinde kilit bir rol oynar ve potansiyel olarak yaşamın yeniden düzenlenmesi gerektiğinde bir dönüşüm köprüsü sağlar (Becker, 1994).

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Şekli

Araştırma infertilite tanısı konmuş bireylerde çocuk sahibi olmanın metaforik anlamının ve yaşamda anlamının incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve nitel ve nicel yönden karma tipte yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırmanın verileri Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde Nisan 2019-Temmuz 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın yapıldığı Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi, 1992 yılında kurulmuştur. Üreme sağlığı ve hastalıklarıyla ilgili tanı ve tedavi alanında hizmet verirken, yardımcı üreme teknikleri üzerine bilimsel araştırma, toplantı, eğitim ve sempozyumlar düzenlenmektedir. Merkezde, kadın hastalıkları ve doğum alanında uzman doktor ve hemşireler çalışmaktadır. Bireylerin psikososyal boyutta değerlendirilmesi ve bu boyutta ele alınması amacıyla çalışan psikiyatri hemşiresi bulunmamaktadır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

2.3.1. Evren

Araştırmanın evrenini Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde Nisan 2019 - Temmuz 2019 tarihleri arasında başvuran infertilite tanısı konmuş bireyler oluşturmuştur.

2.3.2. Örneklem

Poliklinik kayıtlarından öğrenildiğine göre Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne 2018 yılında başvuran kişi sayısı 4771 kişidir. Örneklem sayısı, %90 güvenirlik gözetilerek yapılan güç analizine göre 98 kişi olarak belirlenmiştir. Ancak metafor çalışmalarında örneklem sayısı arttıkça araştırmanın güvenirliğinin artacağından Nisan 2019-Temmuz 2019 tarihleri arasında başvuru yapan ve araştırmaya katılmayı kabul eden tüm bireylerin alınması hedeflenmiştir. Belirlenen tarihler arasında bayram ve resmi tatillerin bulunması, araştırmada veri toplamanın haftada 3 gün yapılabilmesi ve araştırmaya katılması hedeflenen tüm bireylerin katılmayı kabul etmemesi sebebiyle belirtilen tarihler arasında toplam 212 kişiye ulaşılmıştır.

2.4. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

- 18 yaş üzeri ve evli olmak
- İnfertilite tanısı konmuş olmak
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmak
- Veri toplama araçlarının doldurulmasında zorluğa neden olacak bir engelle sahip olmamak
- Psikiyatrik bir hastalık tanısı konmamış olmak

2.5. Araştırma Soruları

1. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin yaşamda anlam puanları nedir?
2. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin yaşamda anlam ölçek puanları tanıtıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
3. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforik algıları nasıldır?
4. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforik algıları sosyodemografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?
5. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforik algıları ile yaşamda anlam ölçek puanları arasında ilişki var mıdır?

2.6. Veri Toplama Araçları

2.6.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan formda; bireye ait cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, çalışma durumu, evlilik yıl ve biçimi, eşiyle ilişkisini değerlendirme, herhangi bir fiziksel hastalığın varlığı, düzenli kullanılan ilaç olup olmaması, sosyal güvencesinin varlığı, gelir durumu, çocuk sahibi olma durumu, yakın çevrenin çocuk konusunda çiftlere yönelik tutumları, tedavi sırasında yakın çevrenin desteği, eşin çocuk sahibi olmayı isteme düzeyi, 24 saat içinde eşiyle birlikte geçirdiği süre, 24 saat içinde eşiyle geçirilen sürede neler yapıldığı, ne kadar süredir çocuk sahibi olmak istedikleri, infertilitenin hangi faktörden kaynaklandığı, çiftlerin ne kadar süredir tedavi olduğu, hangi tedavilerin uygulandığı ve şu anki tedavinin kaçınıcı tedavi olduğunu içeren 23 soru bulunmaktadır (Bkz. Ek-2).

2.6.2. Yaşamda Anlam Ölçeği

Steger, Frazier, Oishi ve Kaler (2006) tarafından tasarlanan Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ), Demirbaş (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. YAÖ'nin faktör yükleri ,65 ile ,83 arasında değişmektedir. Ölçek on maddeden oluşurken, alt boyut maddeleri beşer tanedir. Birinci alt boyut “yaşamda anlamın varlığı” iken, ikinci alt boyut “yaşamda anlam aranması”dır. Ölçek 7'li Likert tipi olup sorulara verilen yanıtlar “kesinlikle doğru değil”den “kesinlikle doğru”ya doğru sıralanmaktadır. Her bir boyut için en az 5 en fazla 35 puan alınabilir. Ölçeğin boyutlarından alınan yüksek puanlar, o boyutun temsil ettiği özelliklerin kişilerde yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek puanlaması yapılırken dokuzuncu madde ters kodlanarak hesaplanmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puan arttıkça, o alt boyutun temsil ettiği nitelikler bireyde yüksek düzeyde bulunmaktadır. YAÖ'nin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı Yaşamda Anlamın Varlığı alt boyutu için $\alpha=0,88$; Yaşamda Anlam Arayışı alt boyutu için $\alpha=0,93$ olarak belirtilmektedir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha değeri 0,70 olarak belirlenmiştir (Bkz. Ek-3).

2.6.3. Metafor Belirleme Formu

Araştırmacı tarafından düzenlenmiş form, iki bölümlük bir cümle tamamlama sorusu olarak literatür doğrultusunda hazırlanmıştır (Ekinci ve ark., 2017; Güner, 2013; Korkut ve Keskin, 2016; Kuyucu ve ark., 2013). Cümlelerin birinci bölümünde bireylerin çocuk sahibi olmayı neye benzettiği boşluk doldurma şeklinde sorulmaktadır. (“Benim için çocuk sahibi olmak’ya benzer). Cümlelerin ikinci bölümünde ise, bireylerin çocuk sahibi olmayı neye benzettiğinin nedeni sorulmakta ve çünkü diye açıklaması istenmektedir (çünkü.....). Çünkü kelimesinden sonraki boşluğun tamamlanması metaforun arkasındaki anlam ve içeriğin ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Formda metaforlar ve arkasındaki anlam “Benim için çocuk sahibi olmak ’ya benzer, çünkü.....” cümlesi ile belirlenmiştir (Bkz. Ek-4).

2.7. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bu araştırmada bağımlı değişkenler YAÖ puanı ve metaforlardır. Bağımsız değişkenler ise tüm sosyodemografik değişkenlerdir.

2.8. Verilerin Toplanması

Veriler 01/04/2019 ile 31/07/2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacı tarafından formların anlaşılabilirliğinin saptanması amacıyla 15 - 24 Nisan 2019 tarihleri arasında, 20 katılımcıyla ön uygulama yapılmış ve veri toplama formlarının katılımcılar tarafından anlaşılır olduğu, formlarda değişiklik yapılmasının gerekmediği belirlenmiştir. Ön uygulamada elde edilen veriler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgi Formu, Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) ve Metafor Belirleme Formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından, araştırmaya dahil edilme kriterlerini sağlayan ve araştırma hakkında bilgi verildikten sonra yazılı onam (Bkz. Ek-1) alınan bireylerden yüz yüze olarak toplanmıştır. Veri toplama formlarının doldurulması bir birey için 20 dakika sürmüştür.

2.9. Etik İlkeler

Araştırmanın yürütülebilmesi için Ankara Üniversitesi etik kurulundan 05/84 sayılı ve 20/02/2019 tarihli kurul kararı ile izin (Bkz. Ek-5.) alınmıştır. Araştırma için, ilgili bölümden 23757613-302.01.08-E1689 sayılı ve 06/02/2019 tarihli kararı ile (Bkz. Ek-6.) gerekli kurum izni alınmıştır. Araştırmaya dahil edilen bireylere veri toplama formları uygulanmadan önce araştırmanın ne amaçla yapıldığına dair bilgi verilmiş ve onam alınmıştır. Veriler, araştırmaya katılanların mahremiyetini korumak amacıyla araştırmacı ve katılımcının yalnız kalacağı bir ortamda toplanmıştır.

Katılımcılara araştırmaya katılmaları halinde tüm bilgilerin gizli tutulacağı anlatıldıktan sonra, aydınlatılmış onam formunu okuyup imzalamaları için zaman verilmiştir.

2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı Teşhis, Tedavi, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde infertilite tanısı konmuş bireylerde yapılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları ilgili üniversitenin ilgili bölümünde tedavi olan ve araştırmaya katılan bireyler için genellenebilir. İnfertilite tanısı konmuş bireylerin verdiği cevaplardan elde edilen bulgular, ölçeğin ölçtüğü değerle sınırlıdır.

2.11. Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde katılımcılardan alınan verilerin analizleri SPSS 21.0 IBM paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tüm değerlendirmelerde örneklem grubu normal dağılımı gösterdiğinden parametrik testler kullanılmıştır. Ancak örneklem grubundan oluşturulan yeni gruplarda yer alan kişi sayısı 30'un altına düştüğünde non-parametrik testler kullanılmıştır. Sosyodemografik verilerin değerlendirilmesinde betimsel analiz yöntemleri, gruplar arası karşılaştırma yaparken, T-Testi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Sonuçlar $p < 0,05$ için istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmektedir.

Nitel verilerin değerlendirilmesi araştırmacı, tez danışmanı ve psikiyatri hemşireliğinde uzman bir öğretim üyesi ile değerlendirilmiş, betimsel analiz yöntemiyle kategorilere ayrılmıştır. Nitel verilerin analizinde, açık uçlu soruya verilen cevaplar, araştırmacı ve psikiyatri hemşireliğinde uzman öğretim üyesi tarafından teker teker ve ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlanan cevaplar araştırmacı ve psikiyatri hemşireliğinde uzman öğretim üyesi tarafından ayrı ayrı kavramsal

kategorilere ayrılmıştır. Her kavramsal kategori, katılımcıların anketlerde verdikleri cevaplardan direkt alıntılarla desteklenmiştir (Güner, 2013). Kategorilere ayrılan cevapların kategorilerinin uygunluğu, tez danışmanı tarafından kontrol edilmiştir. Katılımcıların kimliklerini gizlemek adına katılımcılar 1'den 212'ye kadar numaralandırılmış ve K harfiyle isimlendirilmiştir. Örneğin birinci katılımcı 'K-1', ikinci katılımcı 'K-2' şeklinde kodlanmıştır. İfadelerin kime ait olduğu, ifadelerin yanındaki kodlarla belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan infertilite tanısı konmuş bireylerin oluşturdukları metaforların analiz edilmesi, aşağıda gösterilen 5 yöntemle yapılmıştır (Kuyucu ve ark., 2013).

1. Kodlama ve Ayıklama Aşaması

Çalışmaya katılan her bireyin doldurduğu formda belirttiği metaforlar kodlandı (Güneşli bir güne uyanma (K-144), sıfırdan başlama (K-112) metaforları yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak kategorisine alındı). İnfertilite tanısı konmuş bireyler tarafından oluşturulan metaforlar ortak özelliklerine uygun olarak gruplandı. Kullanımı çoklu olan metaforlar dikkate alındı ve kategoriler oluşturuldu.

2. Örnek Metafor İmgesi Derleme Aşaması

Bu aşamada oluşturulan metaforlar alfabeye uyumlu olarak sıralandı ve tekrar gözden geçirildi. Gözden geçirilen bütün metaforları temsil eden, infertilite tanısı konmuş bireylerin cevaplarından birer örnek teşkil eden metafor seçildi. Böylelikle, metaforların hepsi için, kendisi için en iyi örnek olduğu düşünülen metafor ifadeleri düzenlenmiş oldu. Sonuç olarak örnek metafor listesi oluşturuldu. Bu listenin yapılmasındaki amaç; metaforları kategorilerken başvurulacak bir kaynak oluşturmak ve metafor analizini sağlamaktır.

3. Kategori Geliştirme Aşaması

Kategori geliştirme aşamasında infertilite tanısı konmuş bireyler tarafından geliştirilen metaforlar “çocuk sahibi olma” kavramına ilişkin ortak veriler bakılarak incelendi. Oluşturulan örnek metafor listesi rehber kabul edilerek “çocuk sahibi olma” kavramının nasıl kavram haline getirildiğine bakıldı. Bu aşamadan sonra her metafor “çocuk sahibi olma” kavramına ilişkin sahip olunan bakış açısıyla ilişkilendirildi ve 8 kavramsal kategori belirlendi (Yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak, yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak, devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak, tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak, mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak, başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak, heyecan ve merak sahibi olarak çocuk sahibi olmak, öğrenme-öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak).

4. Geçerlik Güvenirliği Sağlama Aşaması

Araştırmada elde edilen 8 kavramsal kategorinin içerdiği metaforların içinde bulunduğu kategoriyi temsil gücünü kontrol etmek için uzman görüşüne başvuruldu. Bu doğrultuda uzman kişiye 212 metaforun bulunduğu ve 8 kategorinin isim ve özelliklerini içeren bir liste verildi. İki ayrı kişi tarafından oluşturulan kategorilerin uyumlu ve tutarlılığı, psikiyatri hemşireliğinde uzman olan tez danışmanı tarafından kontrol edildikten sonra verilerin bilgisayar ortamına aktarılması sağlandı.

5. Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması

Bu aşamada metaforlar kategori, metafor ve frekans bilgilerini içeren çizelgeye yerleştirildi.

İçerik analizindeki amaç, önceden elde veri olmayan tema ve boyutlar hakkında bilgi sağlayacak verileri açıklama ve ilişkilendirmedir. Dolayısıyla ilk olarak toplanan veriler kavram haline getirilmesi, sonra ise elde edilen kavramların

düzenlenip temalar oluşturulur. Buradaki amaç elde edilen sonuçları okuyucular için anlaşılır hale getirmektir (Ekinci ve ark., 2017).

Katılımcılar tarafından çocuk sahibi olmaya ilişkin 212 metafor cevabı alınmıştır. Bu cevapların 76'sı geçersiz metafor olduğu için çalışmadan çıkarılmıştır. Geriye kalan 136 metafordan 8 ortak kategori belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, 212 infertilite tanısı konmuş bireye ilişkin tanıtıcı bilgiler, yaşamda anlam bulguları ve metaforlarla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Katılımcıların Tanıtıcı Bilgilerine İlişkin İstatistiksel Bulguları

Çizelge 3.1’de katılımcıların tanıtıcı bilgilerine yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların %78,8’inin kadın olduğu, %42,5’inin lisans-önlisans mezunu olduğu, %58,5’inin çalıştığı, %35,8’inin memur olduğu ve %96,7’sinin sosyal güvencesi olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %61,3’ü gelir durumunu gidere denk seçeneği ile belirtmiştir. Katılımcıların %80,2’sinin çocuğu bulunmamaktadır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Katılımcıların tanıtıcı bilgileri.

Tanıtıcı Bilgiler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	167	78,8
Erkek	45	21,2
Eğitim Durumu		
Okur Yazar	2	0,9
İlkokul-Ortaokul	34	16
Lise Mezunu	64	30,2
Lisans-Önlisans Mezunu	90	42,5
Lisansüstü Mezunu	22	10,4
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	124	58,5
Çalışmıyor	88	41,5
Sosyal Güvence Durumu		
Var	205	96,7
Yok	7	3,3
Gelir Durumu		
Gelir giderden fazla	52	24,5
Gelir gidere denk	130	61,3
Gelir giderden az	30	14,2
Meslek Durumu		
Ev Hanımı	63	29,7
İşçi	27	12,8
Memur	76	35,8
Serbest Meslek	44	20,8
Öğrenci	2	0,9
Çocuk Sahibi Olma Durumu		
Var	42	19,8
Yok	170	80,2

Katılımcıların %91'inin herhangi bir fiziksel hastalığı bulunmamakla birlikte fiziksel hastalığı bulunan kişilerde hastalığın türü %57,9 oranı ile endokrin hastalıklar olarak belirlenmiştir. Buna istinaden katılımcıların %93,4'ünün düzenli kullandıkları ilaç bulunmamaktadır. İnfertilite nedenleri içinde en fazla bildirilen neden (%34) bilinmeyen faktör olarak belirtilmiştir. Araştırmada IVF tedavisini alanlar %46,7, aşılama tedavisi alanlar %44,8 oranındadır (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. Katılımcıların fiziksel hastalık ve infertilite tedavisine ilişkin özellikleri.

Fiziksel Hastalık Varlığı	N	%
Evet	19	9
Hayır	193	91
Fiziksel Hastalığın Türü		
Endokrin Hastalıkları	12	63,15
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastalıkları	3	15,79
Ortopedik Hastalıklar	1	5,26
Kulak Burun Boğaz Bozuklukları	2	10,53
Kanama Bozukluğu	1	5,26
Düzenli Kullanılan İlaç		
Var	14	6,6
Yok	198	93,4
İnfertilite Nedeni		
Kadın faktörü	70	33
Erkek faktörü	29	13,7
Hem kadın hem erkek faktörü	41	19,3
Bilinmeyen faktör	72	34
IVF Tedavisi		
Alan	99	46,7
Almayan	113	53,3
Aşılama Tedavisi		
Alan	95	44,8
Almayan	117	55,2
Henüz Hiçbir Tedavi Almayanlar	18	8,48

Katılımcıların evlenme biçimi olarak kendi isteğiyle ve severek seçeneği %95,8 ile öne çıkmaktadır ve %67,5'i eşiyle ilişkisinden çok memnundur. Aile tipi %82,5 oranında çekirdek aile olarak belirlenmiştir. Katılımcıların eşlerinin %57,5'si çocuk isteme konusunda çok istekli olarak belirlenmiştir. Eşlerin birlikte geçirdikleri süre içinde gösterdikleri faaliyetler olarak en çok sohbet ve televizyon izleme seçeneği seçilmiştir (%67,3). Çocuk sahibi olmaya ilişkin yakın çevrenin tutumunun

incelendiği soruda katılımcılar %34 oranı ile destekleyici konuşurlar seçeneğini seçmişlerdir. (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Katılımcıların eşleri ve yakınlarıyla ilgili özellikler.

Evlenme Biçimi	N	%
Kendi isteğiyle ve severek	203	95,8
Başkalarının isteğiyle ve sevmeyerek	4	1,9
Diğer	5	2,4
Eşyle İlişkisinden Memnuniyet Durumu		
Çok memnun	143	67,5
Oldukça memnun	62	29,2
Az memnun	6	2,8
Memnun değilim	1	0,5
Aile Tipi		
Çekirdek	175	82,5
Geniş	37	17,5
Eşin Çocuk İsteme Düzeyi		
Çok istekli	122	57,5
Oldukça istekli	50	23,6
Biraz istekli	17	8
İstekli	22	10,4
Hiç istemiyor	1	0,5
Sohbet TV vb. İletişimsel Faaliyetleri Eşyle Yapma		
Yapan	185	67,3
Yapmayan	27	12,7
Alışveriş vb. Gereklerin Karşılama Faaliyetleri Eşyle Yapma		
Yapan	75	35,4
Yapmayan	137	64,6
Sinema vb. Sanatsal Faaliyetleri Eşyle Yapma		
Yapan	125	59
Yapmayan	87	41
Eğlence Faaliyetlerini Eşyle Yapma		
Yapan	111	52,4
Yapmayan	101	47,6
Yakın Çevrenin Tutumu		
Bu konuda hiç konuşmazlar	28	13,2
Sık sık hatırlatırlar	47	22,2
Baskıcı ve önyargılı konuşurlar	21	9,9
Teselli edici konuşmalar	44	20,8
Destekleyici konuşmalar	72	34

Katılımcıların yakın çevrelerinin kendilerine desteği çoğunlukla duygusal alandadır (%57,5) (Çizelge 3.4).

Çizelge 3.4. Katılımcıların yakın çevrenin desteğiyle ilgili özellikleri.

Destek konusu	N	%
Ekonomik Desteğe Sahip Olma Durumu	32	15,1
Sosyal Desteğe Sahip Olma Durumu	53	25
Duygusal Desteğe Sahip Olma Durumu	122	57,5
Hiçbir destek olmaması	37	17,5

(Katılımcılar birden çok seçeneği işaretlemişlerdir.)

Katılımcıların yaş ortalaması $31,27 \pm 5,58$ 'dir. Katılımcıların evlilik süresi ortalaması $5,08 \pm 3,76$ yıldır. Çocuk sahibi olmayı isteme süresi $39,05 \pm 29,93$ aydır. Eşlerin 24 saat içinde birlikte geçirdikleri süre $2,44 \pm 0,90$ saattir. Katılımcıların tedavi süresi ortalaması $26,69 \pm 24,3$ aydır. Şu an uygulanan tedavinin kaçınıcı deneme olduğu ortalaması ise $1,99 \pm 1,39$ 'dur.

3.2. Katılımcıların Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) Bulguları

Katılımcılara uygulanan Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ) alt boyut puanlarına ait bulgular Çizelge 3.5'te gösterilmiştir. Çizelge 3.5'e göre, katılımcılara uygulanan YAÖ'nin alt boyut puan ortalamaları anlam varlığı alt boyutu için $24,07 \pm 4,6$ iken, anlam arayışı alt boyutu için $20,11 \pm 8,06$ olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.5. YAÖ alt boyut puan ortalama ve standart sapmaları.

Yaşamda Anlam Ölçeği	Ort.	S.S
Anlam Varlığı	24,07	4,6
Anlam Arayışı	20,11	8,06

Çizelge 3.6'da katılımcıların cinsiyetine göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Cinsiyete göre gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$) (Çizelge 3.6).

Çizelge 3.6. Katılımcıların cinsiyetine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	P
Anlam Varlığı	Kadın	167	23,87	4,52	-1,190	0,238
	Erkek	45	24,82	4,84		
Anlam Arayışı	Kadın	167	20,20	7,96	0,298	0,766
	Erkek	45	19,78	8,48		

* t-test analizi

Çizelge 3.7’de katılımcıların eğitim durumuna göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$).

Çizelge 3.7. Katılımcıların eğitim durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2*	P
Anlam Varlığı	Okur Yazar	2	159,75	5,861	0,210
	İlkokul-Ortaokul	34	90,82		
	Lise	64	101,7		
	Önlisans-Lisans	90	114,89		
	Lisansüstü	22	105,52		
Anlam Arayışı	Okur Yazar	2	72,25	4,130	0,389
	İlkokul-Ortaokul	34	105,32		
	Lise	64	116,03		
	Önlisans-Lisans	90	105,34		
	Lisansüstü	22	88,43		

*Kruskal Wallis analizi

Katılımcıların çalışma durumuna göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve sonuçlar Çizelge 3.8’de gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Katılımcıların çalışma durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Çalışıyor	124	24,23	4,52	0,608	0,544
	Çalışmıyor	88	23,84	4,71		
Anlam Arayışı	Çalışıyor	124	19,83	7,60	-0,582	0,561
	Çalışmıyor	88	20,50	8,69		

*t-test analizi

Çizelge 3.9’da katılımcıların mesleğine göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$) (Çizelge 3.9).

Çizelge 3.9. Katılımcıların mesleğine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2 *	p
Anlam Varlığı	Ev Hanımı	63	106,77	0,738	0,947
	İşçi	27	114,09		
	Memur	76	105,41		
	Serbest Meslek	44	102,65		
	Öğrenci	2	121,5		
Anlam Arayışı	Ev Hanımı	63	106,52	3,488	0,480
	İşçi	27	110,13		
	Memur	76	102,03		
	Serbest Meslek	44	108,6		
	Öğrenci	2	180,75		

*Kruskal Wallis analizi

Katılımcıların yaş, evlilik süresi, eşle vakit geçirme süresi, çocuk sahibi olmayı isteme süresi, tedavi süresi ve şu anki tedavi deneme sayısı ile YAÖ alt boyut puanları arasındaki ilişkiye bakılmış ve sonuçlar Çizelge 3.10’da gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, Anlam Varlığı alt boyut puanı ile yaş ($r=0,184$, $p<0,01$) ve eşle vakit geçirme süresi ($r=0,148$, $p<0,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu diğer değişkenler arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Anlam Arayışı alt boyut puanı ile sadece eşle vakit geçirme süresi ($r=-0,171$, $p<0,05$)

arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu diğer değişkenler arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10. Katılımcıların ortalama ile verilen özellikleri ile YAÖ puanları arasındaki ilişki.

Değişkenler	Anlam Varlığı	Anlam Arayışı
Yaş	0,184**	-0,081
Evlilik Süresi (yıl)	0,036	-0,025
Eşle Vakit Geçirme Süresi (saat)	0,148*	-0,171*
Çocuk Sahibi Olmayı İsteme Süresi (ay)	-0,002	0,058
Tedavi Süresi (ay)	-0,068	0,059
Şimdiki Tedavi Deneme Sayısı	-0,101	0,054

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ (Pearson Korelasyon analizi)

Katılımcıların aile tipi ile YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Sonuçta, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p > 0,05$) (Çizelge 3.11).

Çizelge 3.11. Katılımcıların aile tipine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Çekirdek	175	24,33	4,34	1,503	0,140
	Geniş	37	22,86	5,56		
Anlam Arayışı	Çekirdek	175	20,32	7,81	0,747	0,458
	Geniş	37	19,11	9,18		

*t-test analizi

Katılımcıların fiziksel hastalık açısından YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve sonuçlar Çizelge 3.12’de gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$) (Çizelge 3.12).

Çizelge 3.12. Katılımcıların fiziksel hastalık durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Fiziksel Hastalığı Olan	19	80,55	1340,5	0,052
	Fiziksel Hastalığı Olmayan	193	109,05		
Anlam Arayışı	Fiziksel Hastalığı Olan	19	109,11	1784	0,846
	Fiziksel Hastalığı Olmayan	193	106,24		

*Mann Whitney U analizi

Katılımcıların gelir durumuna göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış (Çizelge 3.13) ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.13).

Çizelge 3.13. Katılımcıların gelir durumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F*	p
Anlam Varlığı	Gruplararası	102,08	51,04	2,450	0,089
	Grupiçi	435,86	20,83		
	Toplam	4455,94			
Anlam Arayışı	Gruplararası	24,23	12,12	0,185	0,831
	Grupiçi	13670,27	65,41		
	Toplam	13694,5			

*Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA)

Katılımcıların çocuk varlığına göre YAÖ alt boyut puanlarının değerlendirilmesinde gruplar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanı açısından anlamlı fark bulunmuştur ($t=3,746$, $p<0,001$). Anlam Arayışı alt boyut puanı açısından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1,100$, $p=0,276$). Bu sonuca göre, çocuğu olan katılımcıların (Ort.=25,98±3,37), çocuğu olmayanlara göre (Ort.=23,60±4,74) anlamlı olarak daha yüksek Anlam Varlığı alt boyut puanına sahip olduğu görülmektedir ($p<0,001$) (Çizelge 3.14).

Çizelge 3.14. Katılımcıların çocuk varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t**	p
Anlam Varlığı	Çocuk Var	42	25,98	3,37	3,746*	0,000
	Çocuk Yok	170	23,60	4,74		
Anlam Arayışı	Çocuk Var	42	18,83	8,49	-1,100	0,276
	Çocuk Yok	170	20,42	7,94		

*p<0,001 (**t-test analizi)

Katılımcıların yakın çevresinin tutumuna göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve sonuçlar Çizelge 3.15'te gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (p>0,05) (Çizelge 3.15).

Çizelge 3.15. Katılımcıların yakın çevresinin tutumuna göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2 *	p
Anlam Varlığı	Bu konuda hiç konuşmayanlar	28	102,98	4,234	0,375
	Sık sık hatırlatanlar	47	106,85		
	Baskıcı ve önyargılı konuşanlar	21	96,57		
	Teselli edici konuşanlar	44	95,65		
	Destekleyici konuşanlar	72	117,17		
Anlam Arayışı	Bu konuda hiç konuşmayanlar	28	92,45	3,423	0,490
	Sık sık hatırlatanlar	47	115,4		
	Baskıcı ve önyargılı konuşanlar	21	108,24		
	Teselli edici konuşanlar	44	98,94		
	Destekleyici konuşanlar	72	110,26		

*Kruskal Wallis analizi

Katılımcıların ekonomik desteğinin varlığına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Sonuçta, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (p>0,05) (Çizelge 3.16).

Çizelge 3.16. Katılımcıların ekonomik desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Ekonomik Desteği Olan	32	23,16	5,06	-1,127	0,266
	Ekonomik Desteği Olmayan	180	24,26	4,50		
Anlam Arayışı	Ekonomik Desteği Olan	32	21,25	7,07	0,966	0,339
	Ekonomik Desteği Olmayan	180	19,91	8,22		

*t-test analizi

Katılımcıların sosyal desteğinin varlığına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Sonuçta, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.17).

Çizelge 3.17. Katılımcıların sosyal desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Sosyal Desteği Olan	53	24,81	3,98	1,485	0,140
	Sosyal Desteği Olmayan	159	23,82	4,77		
Anlam Arayışı	Sosyal Desteği Olan	53	19,57	7,85	-0,576	0,566
	Sosyal Desteği Olmayan	159	20,29	8,14		

*t-test analizi

Katılımcıların duygusal desteğinin varlığına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. ($p>0,05$) (Çizelge 3.18).

Çizelge 3.18. Katılımcıların duygusal desteğinin varlığına göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Duygusal Desteği Olan	122	24,25	4,20	0,627	0,532
	Duygusal Desteği Olmayan	90	23,83	5,09		
Anlam Arayışı	Duygusal Desteği Olan	122	20,23	7,97	0,253	0,801
	Duygusal Desteği Olmayan	90	19,94	8,21		

*t-test analizi

Katılımcıların hiçbir destek olmaması açısından YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve sonuçlar Çizelge 3.19’da gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$) (Çizelge 3.19).

Çizelge 3.19. Hiçbir destek görmeyenlerin YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Hiçbir desteği olmayan	37	23,46	5,52	-0,767	0,447
	olan	175	24,20	4,38		
Anlam Arayışı	Hiçbir desteği olmayan	37	19,81	8,82	-0,230	0,819
	olan	175	20,17	7,91		

*t-test analizi

Katılımcıların iletişimsel faaliyetleri eşiyile yapmasına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.20).

Çizelge 3.20. Katılımcıların iletişimsel faaliyetleri eşiyile yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	İletişimsel Faaliyetleri Eş İle Yapan	185	103,92	2021	0,108
	İletişimsel Faaliyetleri Eş İle Yapmayan	27	124,15		
Anlam Arayışı	İletişimsel Faaliyetleri Eş İle Yapan	185	105,83	2373	0,676
	İletişimsel Faaliyetleri Eş İle Yapmayan	27	111,11		

*Mann Whitney U analizi

Katılımcıların gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eşiyile yapmasına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Bulgular Çizelge 3.21’de yer almaktadır. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.21).

Çizelge 3.21. Katılımcıların gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eşiyile yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eş ile yapan	75	24,47	4,05	0,979	0,329
	Gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eş ile yapmayan	137	23,85	4,87		
Anlam Arayışı	Gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eş ile yapan	75	19,44	7,79	-0,907	0,366
	Gereksinim karşılayıcı faaliyetleri eş ile yapmayan	137	20,47	8,20		

*t-test analizi

Katılımcıların sanatsal faaliyetleri eşiyile yapmasına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.22).

Çizelge 3.22. Katılımcıların sanatsal faaliyetleri eşiyile yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Sanatsal faaliyetleri eş ile yapan	125	24,09	4,32	0,064	0,949
	Sanatsal faaliyetleri eş ile yapmayan	87	24,05	4,99		
Anlam Arayışı	Sanatsal faaliyetleri eş ile yapan	125	19,47	8,33	-1,405	0,162
	Sanatsal faaliyetleri eş ile yapmayan	87	21,02	7,60		

*t-test analizi

Katılımcıların eğlence faaliyetlerini eşiyile yapmasına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmıştır ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyut puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.23).

Çizelge 3.23. Katılımcıların eğlence faaliyetlerini eşile yapma açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	Eğlence faaliyetleri eş ile yapan	111	24,34	3,65	0,886	0,377
	Eğlence faaliyetleri eş ile yapmayan	101	23,77	5,46		
Anlam Arayışı	Eğlence faaliyetleri eş ile yapan	111	19,64	7,72	-0,884	0,378
	Eğlence faaliyetleri eş ile yapmayan	101	20,62	8,42		

*t-test analizi

Katılımcıların infertilite nedenine göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve sonuçlar Çizelge 3.24’de gösterilmiştir. Çizelge incelendiğinde, gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$) (Çizelge 3.24).

Çizelge 3.24. Katılımcıların infertilite nedenine göre YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Gruplar	N	Sıra Ort.	χ^2*	p
Anlam Varlığı	Kadın faktörü	70	94,44	4,431	0,219
	Erkek faktörü	29	110,03		
	Hem kadın hem erkek faktörü	41	108,91		
	Bilinmeyen faktör	72	115,43		
Anlam Arayışı	Kadın faktörü	70	107,74	6,359	0,095
	Erkek faktörü	29	130,71		
	Hem kadın hem erkek faktörü	41	103,98		
	Bilinmeyen faktör	72	96,99		

*Kruskal Wallis analizi

Katılımcıların infertilite tedavilerine göre YAÖ alt boyut puanları Çizelge 3.25’te karşılaştırılmıştır. Çizelge incelendiğinde, IVF tedavisi açısından gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Katılımcıların aşılama tedavisi alıp almamasına göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyutu puanları açısından anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$) (Çizelge 3.25).

Çizelge 3.25. Katılımcıların infertilite tedavileri açısından YAÖ puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	s	t*	p
Anlam Varlığı	IVF Tedavisi Alan	99	23,72	4,91	-1,040	0,300
	IVF Tedavisi Almayan	113	24,38	4,30		
Anlam Arayışı	IVF Tedavisi Alan	99	20,13	7,79	0,039	0,969
	IVF Tedavisi Almayan	113	20,09	8,32		
Anlam Varlığı	Aşılama Tedavisi Alan	95	24,22	4,60	0,428	0,669
	Aşılama Tedavisi Almayan	117	23,95	4,61		
Anlam Arayışı	Aşılama Tedavisi Alan	95	21,26	7,86	1,898	0,059
	Aşılama Tedavisi Almayan	117	19,17	8,12		

*t-test analizi

3.3. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olmaya İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılım Bulguları

Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforlarının kategorilere göre dağılım sonuçlarında yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak kategorisi 22 kişi, yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak kategorisi 26 kişi, devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak kategorisi 8 kişi, tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olma 5 kişi, mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak 32 kişi, başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak 16 kişi, heyecan ve merak sahibi olarak çocuk sahibi olmak 15 kişi, öğrenme- öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak 12 kişi bulunmuştur (Çizelge 3.26).

Çizelge 3.26. Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforlarının kategorilere göre dağılımı.

Kategori	Metaforlar (Frekans)	Toplam
Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Yemek yemeye (2), Suya (2), Nefes almaya (6), Güneşe (1), Eksiksiz olmaya (1), Sonsuz olmaya (1), Yaşama (1), Papatyaya (1), Bir ağaca (1), Aşkından bir parça meyve almaya (1), Hayata (1), Gemi halatlarına (1), Hayatın anlamına (1), Geçilmesi gereken köprüye-aşılması gereken dağa (1), Güneşin doğuşuna (1)	22
Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Güneşe (3), Yıldıza (1), Hapşırma (1), Yeniden doğmaya (5), Ağaç dikmeye (1), Nefessiz kalmış birinin tekrar nefes almasına (1), Güneşin doğmasına (1), Okula (1), Yaşama tutunmaya, umutsuzluktan umuda açılan pencereye (1), Dünyanın mükemmelliğine (1), Hayata bağlanmaya (1), Sıfırdan başlamaya (1), Dünyaya yeniden gelmeye (1), Toprağa (1), Dünyanın en güzel duygusuna (1) Doğaya (1), Kitap okumaya (1), Güneşli bir güne uyanmaya (1), Hayatı tanımaya (1), Kurumuş bir çölde yeşeren güzel bir çiçek, gül gibi bir şeye (1)	26
Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Mirasa (1), Çınara (1), Ölümsüz olmaya (1), Yaşama, mutluluğa (1), Ömre (1), Kutsallığa (1), Sonsuz olmaya (1), Ardındaki duaya (1)	8
Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olma	Çatıya (1), Susuz bitkiye su vermeye (1), Servet sahibi olmaya (1), Susuz toprağa su vermeye (1), Yaşam kaynağına (1)	5
Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Pembe pamuk şekere (1), Buluta (1), Daha neşeli hayata (1), Güzel bir duyguya (1), Sonsuz mutluluğa (1), Gökkuşağına (1), Cennetteki en güzel hediyeye (1), Mucizeye (1), Bala (1), Sevgimin meyvesine (1), Hayata anlam katmaya (1), Şerbetli tatlıya (1), Yaşamın anlamına (1), Güle (1), En değerli mücevhere (1), Lunaparka gitmeye (1), Dünyalara bedel (1), Aşka (1), Baharda kırlarda dolaşmaya (1), Dünyadaki en büyük mutluluğa (1), Hayatımızdaki renklerin artmasına (1), Aile olmaya (1), Paha biçilemez bir hediyeye (1), Eşsizliğe (2), Dünyanın en güzel şeyine (1), Dünyaya (1), Hayatın ve mutluluğun çekirdeğine (1), Cennete yaşamaya (1), Eşsiz bir duyguya (1), Rüyaya (1)	32
Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Dünyaya (2), Eser sahibi olmaya (1), Meyveye (1), Çiçek sahibi olmaya (1), Tüm dünyasını sırtında taşıyan kaplumbağaya (1), Türk milli takımının dünya şampiyonu olmasına (1), Bahçeye (1), Aynaya (1), Fidan dikmeye (1), Tutulan nöbete (1), Ağaç dikip büyötmeye (1), Bir dağın zirvesine ulaşmaya (1), Çınar ağacına (1), Ağaç dikmeye (1), Bir kitabı okumaya (1)	16
Heyecan ve Merak Sahibi Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Gizeme (1), Soru işaretine (1), Eşsizliğe (1), Bir bayram sabahına uyanmaya (1), Anlatılmaz bir duyguya (1), Tarif edilemez bir duyguya (1), Tarifi zor bir heyecana (1), Hayata (1), Keşfedilmemiş kıtaya (1), Benzersiz bir duyguya (1), Şahitlik etmeye (1), Bir kitabı okumaya (1), Zar atmaya (1), Yaşama (1), Ömür boyu kontrata (1),	15
Öğrenme- Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak	Gezmeye (1), Doğaya (1), Hayatı tanımaya (1), Eğlenceli bir oyuna (1), Kitap okuma (2), Dünyaya yeniden gelmeye (1), Okul (1), Fırtınalı bir gecede gemi yolculuğu yapmaya (1), Ehliyeti olmayan şoföre (1), Demir dövmeye (1), Sanat yapmaya (1)	12
Toplam		136

Katılımcıların metafor kategorilerinin cinsiyete göre dağılım sonuçlarında kadın katılımcıların mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak kategorisini seçtiği (%16,8), erkek katılımcıların ise yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak kategorisini seçtiği görülmektedir (%13,3) (Çizelge 3.27).

Çizelge 3.27. Katılımcılardan elde edilen metafor kategorilerinin cinsiyete göre dağılımı.

Metaforlar	Kadın (N=167)		Erkek (N=45)	
	N	%	N	%
Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	18	10.8	4	8.9
Yok	149	89.2	41	91.1
Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	18	10.8	6	13.3
Yok	149	89.2	39	86.7
Devamlılık/ Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	3	1.8	5	11.1
Yok	164	98.2	40	88.9
Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	2	1.2	3	6.7
Yok	165	98.8	42	93.3
Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	28	16.8	3	6.7
Yok	139	83.2	42	93.3
Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	13	7.8	1	2.2
Yok	154	92.2	44	97.8
Heyecan Ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	11	6.6	4	8.9
Yok	156	93.4	41	91.1
Öğrenme/Öğretme Olarak Çocuk Sahibi Olmak				
Var	7	4.2	3	6.7
Yok	160	95.8	42	93.3

3.4. Katılımcıların Metafor Kategorileri ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Bulguları

Katılımcıların Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.28).

Çizelge 3.28. Katılımcıların yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak isteyen	22	96,61	1872,5	0,423
	Yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	190	107,64		
Anlam Arayışı	Yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak isteyen	22	108,91	2037	0,846
	Yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	190	106,22		

*Mann Whitney U analizi

Katılımcıların Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.29).

Çizelge 3.29. Katılımcıların yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak isteyen	24	108,92	2198	0,837
	Yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	188	106,19		
Anlam Arayışı	Yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak isteyen	24	89,48	1847,5	0,148
	Yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	188	108,67		

*Mann Whitney U analizi

Çizelge 3.30'da katılımcıların Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.30).

Çizelge 3.30. Katılımcıların devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak isteyen	8	144,31	513,5	0,074
	Devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	204	105,02		
Anlam Arayışı	Devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak isteyen	8	118,44	720,5	0,574
	Devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	204	106,03		

*Mann Whitney U analizi

Çizelge 3.31’de katılımcıların Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.31).

Çizelge 3.31. Katılımcıların tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak isteyen	5	116,90	465,5	0,700
	Tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	207	106,25		
Anlam Arayışı	Tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak isteyen	5	145,10	324,5	0,154
	Tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	207	105,57		

*Mann Whitney U analizi

Çizelge 3.32’de katılımcıların Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.32).

Çizelge 3.32. Katılımcıların mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak isteyen	31	101,23	2642	0,603
	Mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	181	107,40		
Anlam Arayışı	Mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak isteyen	31	91,61	2344	0,143
	Mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	181	109,05		

*Mann Whitney U analizi

Çizelge 3.33’te katılımcıların Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 3.33).

Çizelge 3.33. Katılımcıların başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olma açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak isteyen	14	123,9	1149,5	0,284
	Başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	198	105,31		
Anlam Arayışı	Başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak isteyen	14	94,61	1219,5	0,452
	Başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	198	107,34		

*Mann Whitney U analizi

Çizelge 3.34'te Heyecan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak metaforuna göre Anlam Varlığı alt boyutu açısından anlamlı bir fark olduğu ($U=936,5$, $p<0,05$) görülmüştür. Buna göre, heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak isteyenler (Ort.=142,57), istemeyenlere göre (Ort.=103,75) anlamlı olarak daha fazla Anlam Varlığı puanına sahiptirler (Çizelge 3.34).

Çizelge 3.34. Katılımcıların heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak Açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U**	p
Anlam Varlığı	Heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak isteyen	15	142,57	936,5*	0,018
	Heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	197	103,75		
Anlam Arayışı	Heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak isteyen	15	111,23	1406,5	0,756
	Heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	197	106,14		

* $p<0,05$ (**Mann Whitney U analizi)

Katılımcıların Öğrenme/Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puan karşılaştırmasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$) (Çizelge 3.35).

Çizelge 3.35. Katılımcıların öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

YAÖ	Grup	N	Ortalama	U*	p
Anlam Varlığı	Öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak isteyen	10	89,75	842,5	0,374
	Öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	202	107,33		
Anlam Arayışı	Öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak isteyen	10	72,65	671,5	0,074
	Öğrenme/öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmak istemeyen	202	108,18		

*Mann Whitney U analizi

4. TARTIŞMA

Bu bölümde infertilite tanısı konmuş bireylerde çocuk sahibi olmanın metaforik anlamı ve yaşamda anlamına ilişkin bulgular üç bölümde tartışılmıştır:

1. Katılımcıların YAÖ Puanlarına İlişkin Bulguların Tartışılması
2. Katılımcıların Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması
3. Katılımcıların YAÖ Puanları ve Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması

4.1. Katılımcıların YAÖ Puanlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada kullanılan YAÖ, bireylerin yaşamlarının herhangi bir anında anlam arayışı ve anlam varlığını belirlemek amacıyla kullanılan bir ölçektir. Yaşamda anlam kişiden kişiye, andan ana değişen bir kavram olup, öznelidir. Bu öznel tavır Yalom'a göre insanın varolma kaygısı yaşamasına sebep olurken, bu kaygıyla baş etmek için kişiler yaşamında anlam aramaktadır (Yalom, 2018). Frankl'a göre bu arayış temel bir güdüdür (Frankl, 2018). Yaşamda anlam yalnızca bireyin kendisi tarafından bulunabilir. Bu sebeple kişilerin yaşama yüklediği anlam değişkenlik gösterir (Adler, 2017; Frankl, 2018; Steger 2008; Yalom, 2018).

Yapılan araştırmada, infertilite tanısı konmuş katılımcıların YAÖ alt boyut puan ortalamaları Anlam Varlığı alt boyutu için $24,07 \pm 4,6$, Anlam Arayışı alt boyutu için $20,11 \pm 8,06$ olarak belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında kişilerin anlam varlığı alt boyut puan ortalamasının anlam arayışı alt boyut ortalamasından yüksek olduğu dolayısıyla katılımcıların genel olarak yaşamlarında anlam olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada Anlam Varlığı alt boyut puanının yüksek çıkmasının nedeni olarak infertilite tanısı konmuş kişilerin çocuk sahibi olma amacının yaşamda anlam varlığını beraberinde getirmiş olduğu düşünülebilir. Çünkü yaşamda anlam, amaç

kavramını içine alan bir kavramdır (Ryff, 1989). Amaç ve yaşam anlamı birbiriyle sıkı bağı olan, ilişkili iki kavramdır. Bireylerin yaşamlarında anlam bulmaları için kendilerine amaç edinmeleri gerekmektedir. Amaç ve yaşam anlamı kavramları arasındaki ilişki kuvveti, bir kişiyle yaşamının amacı sorulduğunda hiç düşünmeden gelecek amaçlarından bahsetmesiyle anlaşılabilir (Emmons, 2005). Küçük (2019)'ün yaptığı araştırmada psikoaktif madde kullanan kişilerde her iki alt boyut puanları da düşük çıkmıştır (Küçük, 2019). Bu araştırmada kişilerin çocuk sahibi olma amaçları olduğu için Anlam Varlığı alt boyut puanı yüksek çıkmış olabilir.

Bu araştırmada cinsiyete göre YAÖ alt boyut puanları karşılaştırılmış ve gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmayla benzer ve farklı sonuçlar elde eden çalışmalar bulunmaktadır (Demirbaş, 2010; Steger ve ark., 2006). Steger ve Kashdan (2009)'ın yaptığı bir çalışmada da yaşamda anlamın cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır (Steger ve Kashdan, 2009). Kızıllırmak (2015)'in yaptığı “Genç yetişkinlerde yaşamda anlamın, kişilik özellikleri ve maneviyat açısından incelenmesi” çalışmasında da YAÖ alt boyut puanları katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. Farklı olarak Küçük (2019)'ün yaptığı çalışmada cinsiyete göre YAÖ alt boyutları puan ortalamaları incelendiğinde; erkeklerin kadınlara göre Anlam Varlığı alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Cinsiyete göre YAÖ puanları arasındaki ilişkinin anlaşılabilmesi için niteliksel çalışmalar yapılması yararlı olabilir.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılma çizelgesinde gruplar arasında iki alt boyut puanları açısından da anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak kanser hastalarında yaşamda anlam düzeyine bakılan bir çalışmada lise mezunu kişilerin, ilköğretim mezunu kişilere göre yaşamda anlam düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Arda, 2011). Her ne kadar eğitim düzeyi değiştikçe bireylerin yaşamdan beklentileri farklılaşsa da anlam varlığı ve anlam arayışı her bireyin yaşamında mevcut olan sürekli ve evrensel değişkenlerdir. Bu nedenle bu kavramlar,

yalnızca eğitim düzeyine göre değil, yaşantılarla birlikte bireyden bireye değişebilen ve her bireyde, her zaman var olan kavramlar olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların çalışma durumu ve mesleğe göre yaşamda anlam puanlarının farklı olmadığı görülmüştür. Bu çalışmadan farklı olarak yapılan tüm çalışmalarda, çalışan kişilerin çalışmayan kişilere göre YAÖ toplam puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur (Albrecht ve Devlieger, 1999; King ve ark., 2006; Küçük, 2019). Bu çalışmalara göre çalışan ve bir mesleğe sahip kişilerin YAÖ toplam puanlarının yüksek olması, meslek ve işe sahip olmanın yaşamda anlam bulunması için bir araç olduğu belirtilmektedir. Araştırmada yaşamda anlam puanlarının çalışma ve meslek durumuna göre farklılık göstermemesi katılımcıların infertiliteye odaklanmaları ve yaşamda anlamı infertilite ile birleştirmeleriyle ilişkili olabilir.

Katılımcıların yaş ve YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırıldığı çizelgede yaş ile Anlam Varlığı alt boyut puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerde yapılan bir çalışmaya göre katılımcıların yaşının artması ile yaşam anlam düzeyleri de artmıştır (Taubman–Ben-Ari ve Weintraub, 2008). Demirbaş (2010)’ın üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada, yaşamda anlam ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Arda (2011)’nın kanser hastalarında yaptığı çalışmada da yaşamda anlam puanları ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İlgili literatürde farklı gruplarda farklı sonuçlar yer almaktadır. Yaş ve yaşamda anlam arasındaki ilişki sonuçlarının değişmesi çalışmaların farklı gruplarda yapılmış olması olabilir. Kuşkusuz yaş arttıkça bireyin yaşamı anlamlandırması değişebilir ancak bu değişim yaşın artmasından çok bireyin yaşam deneyimleri ile ilgili olarak değerlendirilmelidir. Araştırmada sadece yaş değil, cinsiyet, çalışma durumu, meslek vb diğer bağımsız değişkenlerin çoğunda YAÖ puanlarının anlamlı farklılık göstermemesi bireylerin yaşam deneyimleri, amaçları vb farklı kişisel özelliklerinin ya da içinde yaşadığı kültürden etkilenme biçiminin incelenmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Katılımcıların evlilik süresi ile YAÖ alt boyut puanları açısından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

YAÖ'nün kullanıldığı çalışmaların genellikle genç erişkinlerde yapılması nedeniyle bu konuda yapılan tartışma sınırlı kalmıştır.

Çalışmaya katılan kişilerin çocuk sahibi olmayı isteme süresi ile YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çalışmaya katılan kişilerin tedavi süresi ve YAÖ alt boyut puanları, şu anki tedavi deneme sayısı ve YAÖ alt boyut puanları arasındaki ilişkininin değerlendirilmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. YAÖ'nün infertilite tanısı alan kişilerde kullanılmamış olması bu alanlarda yapılan tartışmayı sınırlandırmaktadır. Bununla birlikte çocuk sahibi olmayı isteme süresi arttıkça anlam arayışının artabileceği ya da tersine çocuğun dışında başka bir anlam bularak anlam varlığının artabileceği şeklinde bir yorum yapılabilir. Çünkü Steger ve ark., (2008b)'na göre anlam arayışında birey bilinmeyen bir gelecek içinde çocuk sahibi olup olamayacağını beklemekte ve çocuk sahibi olmayı yaşamın anlamı olarak görmektedir.

Katılımcıların aile tipi ile YAÖ alt boyut puanları açısından değerlendirilmesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Fakat geniş aile katılımcılarında, Anlam Varlığı alt boyut puan ortalamasının Anlam Arayışı alt boyut puan ortalamasından yüksek olduğu belirlenmiştir. Steger ve Frazier (2005)'e göre sosyal olarak desteklenen kişilerin yaşamda anlam düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Steger ve Frazier, 2005). Türk gelenek ve göreneklerine uygun olan geniş ailede yaşayan bireylerin güçlü aile bağlarına sahip olmaları sebebiyle, geniş ailede yaşayan kişilerin Anlam Varlığı alt boyut puanının Anlam Arayışı alt puanından yüksek olması Steger ve Frazier (2005)'in bulgusuyla uyumlu olduğu görülmektedir. Bunun yanısıra yaşamda anlamın değerlendirilmesinde yalnızca aile tipinin değil, aile dinamikleri ve ailenin bireye destek olma durumunun da bilinmesi gerekmektedir.

Katılımcıların fiziksel hastalık varlığı açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında bu çalışmadan farklı sonuç elde edilen bir çalışmaya ulaşılmıştır. Psarra

ve Kleftras (2013)'ın fiziksel engeli olan kişilerde depresyon, fiziksel engelle uyum ve yaşamın anlamına baktığı çalışmada, yaşamlarında daha yüksek anlam bulunan kişilerin uyum yeteneklerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Psarra ve Kleftras, 2013). Bireylerin fiziksel hastalığı nasıl algıladığı, uyum ve baş etme biçimlerinin, hatta hastalıktan anlam bulma durumlarının değerlendirilmesi yaşamda anlam açısından önemli olabilir.

Katılımcıların gelir durumu ile YAÖ alt boyut puanlarının değerlendirilmesinde gelir durumu ile YAÖ alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu çalışmayla benzer olarak Altıparmak (2019)'ın üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada, ailelerin ortalama aylık geliri ile yaşamda anlamın değişmediği sonucuna varılmıştır (Altıparmak, 2019). Yine benzer bir çalışma olarak Yüksel (2013)'in genç yetişkinlerle yaptığı çalışmada kişilerin algıladıkları sosyoekonomik düzeyleri ve yaşamda anlam puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Yüksel, 2013).

Katılımcıların çocuk varlığı açısından YAÖ alt boyut puanları değerlendirilmesinde çocuğu olan ve olmayan gruplar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanları açısından anlamlı fark belirlenmiştir. Gruplar arasında Anlam Arayışı alt boyut puanları açısından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gruplar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanları açısından anlamlı fark olmasının sebebi olarak yaşamlarında en az bir çocuğa sahip olan kişilerin çocuk sahibi olma hayallerini gerçekleştirmiş olmaları olabilir.

Katılımcıların yakın çevrenin tutumu ve YAÖ alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İnfertilite tanısı almış kişilerde yapılan çalışmalarda yakın çevrenin tutumunun olumsuz ve baskıcı olması halinde kişilerin tedavi uyumunun ve psikolojik iyilik halinin azaldığı görülmüştür (Şen ve ark., 2014; Taşçı ve ark., 2008). Yaşamda anlam kavramının iyilik haliyle iç içe olması nedeniyle yakın çevrenin tutumunun olumlu olmasının özellikle infertilite tanısı alan kişilerde yaşamda anlam doyumlarını artıracakı düşünülmektedir.

Katılımcıların yakınları tarafından ekonomik destek, sosyal destek, duygusal destek görmeleri ve hiç bir yönden destek görmemeleri ile YAÖ alt boyut puanları arasında fark bulunmamıştır. İstatistiksel olarak anlamlı fark bulunmasa da kişinin yakın çevresi tarafından herhangi bir alanda destek görmesinin yaşamında anlam bulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Keskin ve ark. (2012)'nın yaptığı çalışmada eşin ailesinden destek gören kişilerin görmeyen kişilere göre daha iyi psikolojik sağlığı olduğu belirtilmiştir (Keskin ve ark., 2012). Steger ve Frazier (2005)'ın yaptığı çalışmada sosyal yönden desteklenen kişilerin yaşamda anlam düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir (Steger ve Frazier, 2005). Bu çalışmayla yapılan araştırma sonucu farklılık göstermektedir. Sonuçların farklı olmasının sebebi çalışmaların farklı gruplarda yapılmış olması olabilir.

Eşle vakit geçirme süresi ve YAÖ alt boyut puanları açısından yapılan karşılaştırmaya göre, eşle vakit geçirme süresi ile Anlam Varlığı alt boyut puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Anlam Arayışı alt boyut puanı ile eşle geçirilen vakit arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, 24 saat içinde eşle geçirilen vakitteki artışla kişilerin yaşamlarındaki anlamın arttığı, anlam arayışının ise azaldığı sonucuna ulaşılabilir. Çalışmaya katılan kişilerin eşleriyle yaptığı faaliyetler (alışveriş gibi gereksinim karşılama, sanatsal faaliyetleri yapma, eğlence faaliyetleri yapma, iletişimsel faaliyetleri yapma) ile YAÖ alt boyut puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak bu karşılaştırmalarda iletişimsel faaliyetler haricindeki tüm faaliyet gruplarını yapanların yapmayanlara göre Anlam Varlığı alt boyut puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Psarra ve Kleftras (2013)'nın yaptığı çalışmada sosyal etkinliklerin kişilerin yaşamında anlam kaynağı olduğu belirtilmiştir (Psarra ve Kleftras, 2013). Kişilerin eşleriyle birlikte gerçekleştirdiği aktiviteler özellikle infertilite gibi bir yaşamsal kriz içindeyken ruhsal rahatlamayı sağlamaktadır. İnfertilite bir kriz olarak algılanmasının yanı sıra çiftleri yakınlaştıran, birbirine olan desteği artıran ve evliliğin gelişimine katkıda bulunan bir olgu olarak da değerlendirilebilir (Egelioğlu ve ark., 2014). Ayrıca bu sonuç, yaşamda anlam kavramını geliştiren Frankl (2018)'a göre “yaşamda anlam elde etmenin bir yolunun

da kaçınılmaz acıya karşı bir tavır geliştirmek’’ olduğu görüşüyle de ilişkilendirilebilir (Frankl, 2018, s:125).

Katılımcıların infertilite nedeni ve YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. İnfertilite tanısı alan bireylerde yapılan çalışmalarda, infertilite sebebi ne olursa olsun çiftin her ikisinin birden etkilendiği belirtilmiştir (Taşçı ve ark., 2008). Her iki bireyi etkileyen bu durumun çift tarafından birlikte ele alınması durumunda kişilerin bu durumla başetmesi kolaylaşacak, yaşamı anlamlandırma alanında daha güçlü olacaktır.

Çalışmaya katılan kişilerin IVF tedavisi YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anlam varlığı alt boyut puan ortalaması IVF tedavisi almayan grupta alan gruba göre daha yüksektir. Bunun sebebi olarak IVF tedavisi alıp, henüz bebek sahibi olamamanın kişiler tarafından bir başarısızlık gibi algılanması, bu alanda umutlarının azalması olabilir.

Çalışmaya katılan kişilerin aşılama tedavisi ve YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Ancak aşılama tedavisi alan kişilerin hem Anlam Varlığı hem de Anlam Arayışı alt boyut puan ortalamaları aşılama tedavisi almayan gruba göre daha yüksektir. Steger ve ark. (2006)’na göre, anlam varlığı ve anlam arayışının aynı anda bulunması bir paradoks olarak belirtilmiştir. Onlara göre, kişiler yaşamlarında anlam varken yaşamda anlam arayışı içinde olabilirler. Bu paradoksun nedeni ise, yaşamı anlamlı hale getirecek birden fazla kaynağın olmasıdır (Steger ve ark., 2006).

4.2. Katılımcıların Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması

Araştırma bulguları incelendiğinde, katılımcıların çocuk sahibi olmaya yönelik olumlu metaforlar kullandıkları görülmektedir. Oluşturulan metaforların kategorileri “Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Heyecan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Öğrenme/Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak” olarak belirlenmiştir.

Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisine bakıldığında “Benim için çocuk sahibi olmak yemek yemeye benzer, çünkü aç yaşanmaz (K-1).”, “Benim için çocuk sahibi olmak güneşin doğuşuna benzer, çünkü etrafa ışık saçarak, yaşam kaynağı yaratır (K-170).” cevapları görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde kişilerin çocuk sahibi olmaya yükledikleri anlamın çok güçlü olduğu adeta yaşamın kaynağı olarak ve temel bir gereksinim olarak gördükleri sonucuna varılabilir.

Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi, Adams (2016)’ın yaptığı çalışmada verilen “hayatın başka bir evresini tamamlamak için çocuk sahibi olma” cevabı ile benzer olduğu söylenebilir. İnfertilite tanısı alan bir kişi bu tanı için, “yaşamsız bir ölüm gibi” benzetmesini yaparken, çocuk sahibi olduktan sonra ise, “yaratıcı bir insanın yeniden doğuşu” benzetmesini yapmıştır (Stewart ve Robinson, 1989). Bu çalışmada ise; “Benim için çocuk sahibi olmak güneşe benzer, çünkü güneş gibi yeniden doğmak istiyorum (K-6).”, “Benim için çocuk sahibi olmak nefessiz kalmış birinin tekrar nefes almasına benzer, çünkü hayat yeniden başlar (K-131).” cevapları verilmiştir.

Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisine benzeyen, kişilerin çocuk istemi sebeplerine bakan bir çalışmada evliliğin sürdürülmesi cevabı verilmiştir (Sezgin ve Hocaoglu, 2014). Ekşi (2005)’nin yaptığı çalışmada evliliği sürdürmek ve neslin devamını sağlamak için çocuk sahibi olmak cevapları verilmiş

olup, çalışmaların bu çalışmayla benzer olduğu söylenebilir. Bu araştırmada ise; “Benim için çocuk sahibi olmak mirasa benzer, çünkü benden bir parça kalacak, soyumun devamı olacak (K-83).”, “Benim için çocuk sahibi olmak sonsuz olmaya benzer, çünkü ailenin devamıdır (K-141).” cevapları verilmiştir.

Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi, İlerisoy (2015)’un yaptığı çalışmada verilen “Aile denince çocukla tamamlanıyor” cevabıyla benzerdir (İlerisoy, 2015). Bu araştırmada, “Benim için çocuk sahibi olmak yaşam kaynağına benzer, çünkü bir aile oluyoruz (K-153).”, “Benim için çocuk sahibi olmak servet sahibi olmaya benzer, çünkü çocuksuz bir yaşam eksik bir yaşamdır (K-138).” cevapları verilmiştir.

Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Sezgin ve Hocaoglu (2014)’nın yaptığı, çocuk isteme nedenlerine bakılan çalışmada, “sevgi ve mutluluk içgüdüsünün tatmini için çocuk sahibi olmayı istemek” belirtilmiştir. Bu çalışmayla benzer sonuç elde edilmiştir. Bu araştırmada katılımcılar tarafından verilen cevaplar ise “Benim için çocuk sahibi olmak sevgimin meyvesine benzer, çünkü eşimle benim bir parçam, evimin neşesi, mutluluk kaynağımdır (K-84).”, “Benim için çocuk sahibi olmak baharda kırlarda dolaşmaya benzer, çünkü mutluluk verici ve neşelidir (K-169).” şeklindedir.

Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi değerlendirildiğinde, “Benim için çocuk sahibi olmak tüm dünyasını sırtında taşıyan kaplumbağaya benzer, çünkü çocuğunun maddi ve manevi, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak için çok ciddi bilgi ve deneyim birikimi insanın sırtında her daim onunla olmalıdır (K-74).”, “Benim için çocuk sahibi olmak çiçek sahibi olmaya benzer, çünkü sorumluluk ister ancak doğayı evimize getirir (K-46).” cevapları görülmektedir. Bu cevaplar değerlendirildiğinde kişilerin çocuk sahibi olmayı başarı ve sorumluluk gerektiren bir olgu olarak gördükleri yorumu yapılabilir.

Heyecan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisine bakıldığında, “Benim için çocuk sahibi olmak soru işaretine benzer, çünkü tarifsiz olduğunu

duydum (K-178).”, “Benim için çocuk sahibi olmak bir kitabı okumaya benzer, çünkü kitaptaki kahramanlardan biri olmak heyecan vericidir (K-78).” cevapları görülmektedir. Buna göre kişiler çocuk sahibi olmayı hayatlarında heyecan yaşamak için ve bu duyguyu merak ettikleri için istemektedirler.

Öğrenme/Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi incelendiğinde, “Benim için çocuk sahibi olmak fırtınalı bir gecede gemi yolculuğu yapmaya benzer, çünkü kıyıya ulaşırsak büyük bir tecrübe elde etmiş oluruz (K-55).”, “Benim için çocuk sahibi olmak eğlenceli bir oyuna benzer, çünkü çocuklar hep öğretir ve eğlencelidir (K-171).” cevapları görülmektedir. Bu cevaplara göre, kişilerin çocuk sahibi olmaya yükledikleri anlamlardan bir tanesinin çocuğun kişilerin hayatında bir öğrenme ve öğretme aracı olduğudur.

Adams (2016)’ın fertil kadınların çocuk sahibi olmayı isteme nedenlerine dair yaptığı çalışmada bu çalışmayla benzer olarak “mutluluk ve eğlence kaynağı olduğu için, aileyi tamamlamak için, ileri yaşta kendilerine yardımcı ve arkadaş olacağı için, sevimli ve tatlı oldukları için, hayatın başka bir evresini tamamlamak için” gibi olumlu cevaplar vermişlerdir. Matias ve Fontaine (2017)’in çiftlerin çocuk sahibi olma niyetlerini araştırdığı çalışmada, ebeveyn olmayanlara kıyasla, ebeveynler başka bir çocuğa sahip olup olmayacağına karar verirken aile bağlamına ve eşin duygusal kazanımlarına (evlilik memnuniyeti, evlilik istikrarı, aile memnuniyeti, aile aktiviteleri) daha fazla güvenir. Ataman ve Arslan (2010)’ın infertilite tanısı alan ve almayan grupta yaptığı çalışmada, gebeliğin gebe için anlamı “mutluluk, sevinç, hayatın anlamı, mucize, çok güzel ve hoş bir duygu” olarak belirtilmiştir (Ataman ve Arslan, 2010). Benzer çalışmalara rağmen, infertilite tanısı almış kişilerde infertilite için metafor kullanımına bakılan bir çalışmada “kara delik, kaos, boş gemi, boş silah, tek ayağı olmayan kişi, terminal dönemdeki kanser hastası, belirsizlikte yaşamak, yaşamımı yitirmek” gibi olumsuz olarak genellenebilecek temaların kullanıldığı çalışma da vardır (Becker, 2019). Olumsuz cevap verilen çalışmalardan bir tanesi de Van den Broeck ve ark. (2010)’nın yaptığı çalışmadır. Bu çalışmada yaşanan deneyimler hız trenine benzetilmiş, kişiler hız treni metaforuyla “durumun kontrol edilemez şekilde ilerlediğini” belirtmişlerdir (Van den Broeck ve ark., 2010).

Lalos ve ark. (1985)'nin yaptığı çalışmada kişilerin en çok verdiği cevaplar arasında çocuk sahibi olmak istemenin “sadece bir duygu” olduğu belirtilmiştir. İnfertilite tanısı alan çiftlerde yapılan bu çalışmada kişiler çocuk sahibi olmayı; aşkın tarifi, bir insanın yaşayacağı en güzel deneyim, kendisine bakacak birine sahip olmak, olgunlaşmak ve kendinin farkına varmak, birisi uğruna yaşamak ve hayatın gerçek anlamı olarak tanımlamışlardır (Lalos ve ark., 1985).

Çocuk sahibi olmayı isteme sebeplerini inceleyen çalışmaların genelde kadınlarla yapıldığı (Adams, 2016; Ataman ve Arslan, 2010) ya da yapılan çalışmalarda erkek katılımcıların kadın katılımcı sayısından az olduğu görülmektedir. Bu araştırmada da benzer olarak erkek katılımcı sayısının kadın katılımcı sayısından az olduğu görülmektedir. İnfertilite tanısının erkekler tarafından güç kaybı olarak algılanması, geleneksel toplumlarda erkeklerin kadınlardan daha az yardım ve tedavi arayışında olmaları sebebiyle, kadın ve erkeklerin cinsiyetlere göre çocuk sahibi olmayı isteme sebeplerine yönelik yapılan tartışma sınırlı hale gelmiştir.

4.3. Katılımcıların YAÖ Puanları ve Metaforik Anlam Bulgularının Tartışılması

Araştırmada yapılan metafor analizi sonucunda elde edilen Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak, Öğrenme/Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorileri ile YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çocuk sahibi olma niyeti kişiden kişiye değişkenlik gösteren bir olgudur. Kişilerin çocuk sahibi olmaya yönelik düşüncelerini paylaştıkları çalışmalarda, yaşamın sonraki dönemlerinde yalnız kalmamak, evliliğini sürdürmek, aileyi tamamlamak cevapları verilmiştir (Adams 2016, Matias ve Fontaine 2017). Görüldüğü üzere çocuk sahibi olma açısından evrensel tek bir cevap yoktur. Dolayısıyla infertilite tanısı konmuş kişilerde de çocuk

sahibi olma niyeti kişiden kişiye değişmektedir ve çocuk sahibi olma açısından yaşamlarında anlam oluşturacak kategoriler değişebilmektedir.

Heyecan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak metaforu kategorisine göre YAÖ Anlam Varlığı alt boyutu açısından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre, heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak kategorisinde olan kişiler, diğerlerine göre anlamlı olarak daha fazla Anlam Varlığı puanına sahiptirler. Gebeliğe karar verme niyetlerinin araştırıldığı bir çalışmada katılımcılar, “hayatımdaki bazı boşlukların dolma düşüncesi” cevabını vermişlerdir (Özkan ve Arslan, 2007). Çocuk sahibi olma istemi konusunda İsveç’te yapılan başka bir çalışmada ise, kadınların belirttiği sebeplerden birincisi; çocuğun karı-koca arasında sevgi gösterge ögesi olması ve erkekler içinse hayata yeni bir anlam katan bireyin aileye katılması olarak sıralanmıştır (Lalos ve ark., 1985). Araştırmada YAÖ puanları Heyecan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak dışında metaforlara göre farklılık göstermese de infertil bireylerin çocuk sahibi olmayı metaforik olarak algılamaları ve yaşamda anlam ilişkisinin farklı gruplarda farklı sonuçlar verebileceği dolayısıyla daha fazla çalışma yapılması gerektiği düşünülmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde infertilite tanısı konmuş 212 kişiden elde edilen bulgular doğrultusunda, tanıtıcı bilgiler, YAÖ ve metafor belirleme formu'nda yer alan özelliklere ait sonuçlara yer verilmiştir.

5.1. Katılımcıların Tanıtıcı Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

- Katılımcıların %78,8'inin kadın olduğu, %42,5'inin lisans-önlisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması $31,27 \pm 5,58$ 'dir.
- Katılımcıların evlilik süresi ortalaması $5,08 \pm 3,76$ yıldır. %58,5 oranı ile çalışan katılımcıların olduğu araştırmada, evlenme biçimi olarak kendi isteği ve severek seçeneği %95,8 öne çıkmaktadır. Katılımcıların eşiyle ilişkisini değerlendirme %67,5 ile çok memnun olarak belirlenmiştir. Aile tipi %82,5 oranında çekirdek aile olarak belirlenmiştir.
- Katılımcıların %91'inin herhangi bir fiziksel hastalığı bulunmamakla birlikte fiziksel hastalığı bulunan kişilerde hastalığın türü %57,9 oranı ile endokrin hastalıkları olarak belirlenmiştir. Buna istinaden katılımcıların düzenli kullandıkları ilaç %93,4 oranı ile bulunmamaktadır.
- Katılımcıların %80,2'sinin çocuğu bulunmamaktadır. Çocuk sahibi olmayı isteme süresi $39,05 \pm 29,93$ aydır.
- Çocuk sahibi olmaya ilişkin yakın çevrenin tutumunun incelendiği soruda katılımcılar %22,2 oranı ile sık sık hatırlatırlar seçeneğini seçmişlerdir. Katılımcıların yakın çevrelerinin kendilerine desteği ekonomik alandadır (%84,9).
- Katılımcıların eşlerinin %57,5'sinin çocuk sahibi olmada çok istekli olduğu belirlenmiştir.

- Eşlerin 24 saat içinde birlikte geçirdikleri süre $2,44 \pm 0,90$ saattir ve bu süre içinde yapılan faaliyetler olarak en çok sohbet ve televizyon izleme seçeneği seçilmiştir (%67,3).

- Katılımcıların infertilite nedeni olarak %34 oranıyla bilinmeyen faktör olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların aldıkları tedavilerden IVF tedavi oranının %46,7, aşılama tedavi oranının ise %44,8 olduğu belirlenmiştir.

- Katılımcıların tedavi süresi ortalaması $26,69 \pm 24,3$ aydır. Şu an uygulanan tedavinin kaçınıcı deneme olduğu ortalaması ise $1,99 \pm 1,39$ 'dur.

5.2. Katılımcıların Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Sonuçları

- Katılımcılara uygulanan YAÖ'nin alt boyut puan ortalamaları anlam varlığı alt boyutu için $24,07 \pm 4,6$ iken, anlam arayışı alt boyutu için $20,11 \pm 8,06$ olarak belirlenmiştir.

- Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu, meslek, çalışma durumu, aile tipi, fiziksel hastalık varlığı, gelir durumu, yakın çevrenin tutumu, ekonomik - sosyal - duygusal destek görme ve hiçbir yönden destek görmeme, iletişimsel - gereksinim karşılayıcı - sanatsal ve eğlence faaliyetlerini eşile yapma, infertilite nedeni, IVF ve aşılama tedavisi açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlam varlığı ve anlam arayışı grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

- Katılımcıların yaş, evlilik süresi, eşle vakit geçirme süresi, çocuk sahibi olmayı isteme süresi, tedavi süresi ve şu anki tedavi deneme sayısı ile YAÖ alt boyut puanları arasındaki ilişki karşılaştırılmıştır. Anlam Varlığı alt boyut puanı ile yaş ($r=0,184$, $p < 0,01$) ve eşle vakit geçirme süresi ($r=0,148$, $p < 0,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu diğer değişkenler arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Anlam Arayışı alt boyut puanı ile sadece eşle vakit geçirme

süresi ($r=-0,171$, $p<0,05$) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu diğer değişkenler arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

- Katılımcıların çocuk varlığına göre YAÖ at boyut puanlarının değerlendirilmesinde gruplar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanı açısından anlamlı fark bulunmuştur ($t=3,746$, $p<0,001$). Anlam Arayışı alt boyut puanı açısından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1,100$, $p=0,276$). Bu sonuca göre, çocuğu olan katılımcıların (Ort.= $25,98\pm3,37$), çocuğu olmayanlara göre (Ort.= $23,60\pm4,74$) anlamlı olarak daha yüksek Anlam Varlığı alt boyut puanına sahip olduğu görülmektedir ($p<0,001$).

5.3. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olmaya İlişkin Metaforlarının Kategorilere Göre Dağılım Sonuçları

- Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforlarının kategorilere göre dağılım sonuçlarında Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi 22 kişi, Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi 26 kişi, Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak kategorisi 8 kişi, Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olma 5 kişi, Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak 32 kişi, Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak 16 kişi, Heyecan Ve Merak Sahibi Olarak Çocuk Sahibi Olmak 15 kişi, Öğrenme- Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak 12 kişi bulunmuştur.

- Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforlarının cinsiyetlere göre dağılım sonuçlarında, kadın katılımcıların mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak kategorisini seçme oranının %16,8 olduğu, erkek katılımcıların ise yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olma kategorisini seçme oranının %13,3 olduğu belirlenmiştir.

5.4. Katılımcıların Metafor Kategorileri ve Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)'ne İlişkin Sonuçları

- Katılımcıların Yaşamın Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından, Yeni Başlangıç Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından, Devamlılık/Süreklilik Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından, Tam Olma/Aile Olma Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından, Mutluluk Kaynağı Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından, Başarı/Sorumluluk Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından ve Öğrenme/Öğretme Süreci Olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

- Katılımcıların Heyecan Ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olmak metaforuna göre Anlam Varlığı alt boyutu açısından anlamlı bir fark olduğu ($U=936,5$, $p<0,05$) görülmüştür. Buna göre, heyecan ve merak olarak çocuk sahibi olmak isteyenler (Ort.=142,57), istemeyenlere göre (Ort.=103,75) anlamlı olarak daha fazla Anlam Varlığı puanına sahiptirler.

5.5. Öneriler

- Katılımcıların eşle geçirilen süre ile Anlam Varlığı alt boyut puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ve Anlam Arayışı alt boyut puanı ile eşle vakit geçirme süresi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre infertilite tanısı konmuş kişilerin eşleriyle geçirilen vakti artırmalarının yaşamlarında anlam bulmaya katkı sağlayacağı için desteklenmesi,

- Katılımcıların çocuk varlığına göre YAÖ alt boyut puanlarının değerlendirilmesinde gruplar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre çocuğu henüz olmayan katılımcıların yaşamlarında çocuk yerine farklı anlam bulmalarının ya da evlat edinmelerinin desteklenmesi,

- Katılımcıların Heyecan ve Merak olarak Çocuk Sahibi Olmak açısından YAÖ alt boyut puanlarının değerlendirilmesinde Anlam Varlığı alt boyutu açısından anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre, katılımcıların yaşamlarında heyecan ve merakla ilgili farklı seçeneklerin olmasının desteklenmesi ve duygu tepkileri ile Anlam Varlığı ilişkisinin niteliksel araştırmalarla incelenmesi,

- İnfertilitenin psiko-sosyal boyutları nedeniyle bireylerin bütüncül ve multidisipliner yaklaşımla ele alınması,

- İnfertil bireylerin fiziksel müdahale ve yaklaşımların yanısıra iyi yapılandırılmış psiko-sosyal destek programlarından yararlandırılması önerilir.

ÖZET

İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı

Bu araştırma infertil erkek ve kadınlarda çocuk sahibi olmanın metaforik anlamının ve yaşamda anlamının incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve nitel ve nicel yönden karma tipte yapılmıştır.

Araştırma Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Nisan 2019 -Temmuz 2019 tarihleri arasında 212 katılımcı ile yürütülmüştür.

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Tanıtıcı Bilgi Formu’, ‘Yaşamda Anlam Ölçeği (YAÖ)’ ve araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Metafor Belirleme Formu’ kullanılarak toplanmıştır.

Nicel veriler değerlendirilmesinde; grup karşılaştırmalarında T-Testi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi, değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için de Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlar $p < 0,05$ için istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Nitel verilerin değerlendirilmesi araştırmacı, tez danışmanı ve psikiyatri hemşireliğinde uzman bir öğretim üyesi ile değerlendirilmiş, betimsel analiz yöntemiyle kategorilere ayrılmıştır.

Araştırmada katılımcılara uygulanan YAÖ’nin alt boyut puan ortalamaları Anlam Varlığı alt boyutu için $24,07 \pm 4,6$ iken, Anlam Arayışı alt boyutu için $20,11 \pm 8,06$ olarak belirlenmiştir. Çocuğu olan katılımcılar ile olmayan katılımcılar arasında Anlam Varlığı alt boyut puanları açısından anlamlı bir fark bulunmuşken ($t=3,746$, $p < 0,001$), Anlam Arayışı alt boyut puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1,100$, $p=0,276$). Buna göre, çocuğu olanlar (Ort.= $25,98 \pm 3,37$), çocuğu olmayanlara göre (Ort.= $23,60 \pm 4,74$) anlamlı olarak daha yüksek Anlam Varlığı alt boyut puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforik algıları olarak 8 kategori belirlenmiştir. Bu kategoriler yaşamın kaynağı olarak çocuk sahibi olmak, yeni başlangıç olarak çocuk sahibi olmak, devamlılık/süreklilik olarak çocuk sahibi olmak, tam olma/aile olma olarak çocuk sahibi olma, mutluluk kaynağı olarak çocuk sahibi olmak, başarı/sorumluluk olarak çocuk sahibi olmak, heyecan ve merak sahibi olarak çocuk sahibi olmak, öğrenme-öğretme süreci olarak çocuk sahibi olmaktır. Katılımcıların çocuk sahibi olmaya ilişkin metaforik algı kategorilerinin YAÖ alt boyut puanları açısından karşılaştırılmasında Heyacan ve Merak Olarak Çocuk Sahibi Olma kategorisine göre Anlam Varlığı alt boyutu açısından anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($U=936,5$, $p < 0,05$).

Araştırma bulguları sonucunda infertilite tanısı konmuş bireylerin yaşamda anlam bulmaları için desteklenmesi ve bu çalışmalarda metaforlardan yararlanılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk Sahibi Olma, İnfertilite, Metafor, Yaşamda Anlam

SUMMARY

Metaphoric Meaning and Meaning of Having Children in Infertile Men and Women

This research was conducted in a descriptive and qualitative and quantitative mixed type in order to examine the metaphorical meaning of having children in infertile men and women and its meaning in life.

The research was conducted with 212 participants from Ankara University Reproductive Health, Diagnosis, Education, Research and Application Center between April 2019 and July 2019. Data were collected using araştırmacı 'Sociodemographic Data Form', 'Meaning In Life Questionnaire (MLQ)' and 'Metaphor Determination Form' prepared by the researcher.

In the evaluation of quantitative data; T-Test, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, One Way ANOVA and Pearson Correlation analysis methods were used to determine the relationship between variables. Results were considered statistically significant for $p < 0,05$. The evaluation of the qualitative data was evaluated with researcher, thesis supervisor and a faculty member specialized in psychiatric nursing, and categorized by descriptive analysis method.

The mean score of the subscale of the study was $24,07 \pm 4,6$ for the meaningfulness subscale and $20,11 \pm 8,06$ for the meaningfulness subscale. A significant difference was found between the participants with children and the non-participants with respect to the Meaningfulness subscale scores ($t = 3,746$, $p < 0,001$), whereas there was no significant difference in terms of meaning seeking subscale scores ($t = -1,100$, $p = 0,276$). Accordingly, those with children (Mean = $25,98 \pm 3,37$) had significantly higher Meaningfulness subscale scores than those without children (Mean = $23,60 \pm 4,74$). 8 categories have been determined as the metaphoric perceptions of the participants about having children. These categories include having children as a source of life, having children as a new beginning, having children as permanence/continuity, having children as fullness/family, having children as a source of happiness, having children as success/responsibility, excitement and having children as curiosity, having children as a learning-teaching process. In the comparison of the participants' metaphoric perception categories regarding having children, it was found that there was a significant difference in terms of the presence of meaning subscale according to the Excitement and Curiosity category ($U = 936,5$, $p < 0,05$).

As a result of the research findings, it was suggested that individuals diagnosed with infertility should be supported to find meaning in life and that metaphors would be used in these studies.

Key words: Having a Child, Infertility, Metaphor, Meaning in Life,

KAYNAKLAR

- ABDORRAHIMI L, VAFA MA , (2016). The role of the meaning of life in depression in infertile women . *International Journal of Humanities and Cultural Studies*. **2(4)**: 1769-1773.
- ADAMS J (2016). Why do women want children? The Case of Hong Kong, China: A Lowest-Low Fertility Context. *Marriage & Family Review*, **52(7)**: 632-653.
- ADLER A (2017). YAŞAMIN ANLAM VE AMACI. Say Yayınları. (Çeviri: Şipal K) İstanbul.
- ALBRECHT G, DEVLIEGER P (1999). The disability paradox: high quality of life against all odds. *Social Science & Medicine*, **48**: 977-988.
- ALTINTOP İ, KESGİN B (2018). İnfertilite tedavisi gören çiftlerin kaygı, psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile başa çıkma stratejileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, **11(55)**: 755-768.
- ALTIPARMAK P (2019). Üniversite Öğrencilerinde Yaşamda Anlamanın Yordayıcıları Olarak Sosyal Duygusal Yalnızlık Ve Öz-Anlayış, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı, İstanbul
- ARDA Ş (2011). Kanser hastalarında yaşamda anlamanın incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Preventif Onkoloji Anabilim Dalı Psikososyal Onkoloji ve Eğitimi Programı, İstanbul
- ARSM (2015). AMERICAN SOCIETY FOR REPRODUCTIVE MEDICINE [Erişim: <https://emedicine.medscape.com/article/274143-overview>] Erişim Tarihi:05.06.2019
- AŞÇI Ö, KIZILKAYA BEJİ N (2012). İnfertilite danışmanlığı. *İ.Ü.F.N. Hem. Derg*, **20(2)**: 154-159.
- ATAMAN H, ARSLAN H (2010). Doğal gebelikler ile infertilite tedavisi sonucu oluşan gebeliklerde psiko-sosyal bakım gereksinimleri. *Aile Toplum Ve Eğitim-Kültür Ve Araştırma Dergisi*, **6(23)**: 75-86.
- AYDIN S, KIZILKAYA BEJİ N (2013). İnfertil çiftlerde cinsel fonksiyon ve infertilite danışmanının rolü. *Hemşirelikte eğitim ve araştırma dergisi*, **10 (2)**: 8-13.
- BAUER-WU S, FARRAN C (2005). Meaning in Life and Psycho-Spiritual Functioning. *Journal Of Holistic Nursing*, **23(2)**: 172-190.

- BECKER G (1994). Metaphors in Disrupted Lives: Infertility and Cultural Constructions of Continuity. *Medical Anthropology Quarterly*, **8(4)**:383-410.
- BEKAROĞLU E (2018). İnfertilite tedavisinin psikolojik etkileri ve tedavi sürecindeki psikolojik müdahaleler. *Klinik Psikoloji Dergisi (KPD)*, **2(3)**: 153-159.
- BOZ İ, ÖZÇETİN E, TESKERECİ G (2018). İnfertilitede anne olma: kuramsal bir analiz. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **10(4)**: 496-511.
- ÇİNPOLAT S (2017). Yahudilikte çocuk sahibi olma ve çoğalmanın yeri ve önemi. *Dini Araştırmalar*, **20(51)**: 137-152.
- DEMİRBAŞ N, İŞMEN GAZİOĞLU E (2015). Yaşamda anlam ölçeği lise formu: Türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **33**: 42-60.
- DEMİRBAŞ N (2010). Yaşamda anlam ve yılmazlık, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- EGELİOĞLU ÇETİŞLİ N, SERÇEKUŞ P, OĞUZ N (2014). Primer infertil kadınlarda cinsel doyum ve çift uyumu. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, **16(3)**: 38-47.
- EKİNCİ A, İŞ E, BALCI S, ORAL Ş (2017). Öğretmen adaylarının maarif müfettişlerine ilişkin sahip oldukları metaforik algılar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, **5(57)**: 642-658.
- EKŞİ B (2005). Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri. *Aile Toplum Ve Eğitim-Kültür Ve Araştırma Dergisi*, **2(9)**
- EMMONS RA (2005). Striving for the sacred: Personal goals, life meaning, and religion. *Journal of Social Issues*, **61(4)**: 731-740.
- FRANKL VE (2018). İNSANIN ANLAM ARAYIŞI, Okuyan Us. (Çeviri: Budak S) İstanbul.
- GÜÇLÜ N, DURAN A (2017). Okul yöneticilerinin okul ve ideal okula ilişkin metaforik algıları. *Journal of Human Sciences*, **14(4)**: 3968-3989.
- GÜNER N (2013). Bir labirentte çıkış aramak mı? Yoksa yeni ufuklara yelken açmak mı? On ikinci sınıf öğrencilerinden matematik öğrenmek ile ilgili metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, **13(3)**: 1929-1950.
- HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ NÜFUS ETÜTLERİ ENSTİTÜSÜ (2014). “2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması”. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ NÜFUS ETÜTLERİ ENSTİTÜSÜ (2018). “2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması”. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.

HOŞGÖR H, AKYÜZ İ, CENGİZ İ (2017). İnfertil hastaların tüp bebek tedavisini bırakmasında etkili olan faktörlerin öncelik sırasının belirlenmesi: bir Ahp uygulaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **9(19)**: 64-84.

İLERİSOY M (2015). İnfertilite tedavisi gören bireylerin duygusal yaşantıları ve baş etme yöntemleri üzerine bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, **14(28)**:143-164.

İNAM A (1999). Yeni bir dünya, yeni bir cinsellik. *Papirüs Kültür Sanat Dergisi*, **23**.

JIA-YAN P, WONG DFK, JOBERT L, CHAN CLW (2008). The protective function of meaning of life on life satisfaction among chinese students in Australia and Hong Kong: A cross-cultural comparative study. *Journal of American College Health*, **57(2)**

KAINZ K (2001). The role of the psychologist in the evaluation and treatment of infertility. *Womens Health Issues*, **11**:481-485.

KAPLAN E (2018). İnfertil bireylerde stres ve stresle başa çıkma yaklaşımları. *Androl Bul (Androloji Bülteni)*. **20**: 61–64. <https://www.doi.org/10.24898/tandro.2018.24993>

KARACA A, ÜNSAL G (2012). İnfertilitenin kadın ruh sağlığı üzerine etkileri ve psikiyatri hemşiresinin rolü. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, **3(2)**: 80-85.

KARGIN M (2009). İnfertil bireylerde umutsuzluğun belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KARGIN M, ÜNAL S (2011). İnfertil bireylerde umutsuzluğun belirlenmesi. *Yeni Symposium Journal*, **49(1)**

KAVLAK O (1999) İnfertil Kadınlarda Yalnızlık Düzeyi ve Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir

KESKİN G, BİLGE A, BAYKAL AKMEŞE Z (2012). İnfertilite tedavisi gören kadınların depresyon, umutsuzluk ve evlilik uyumlarındaki değişimin değerlendirilmesi. *Sted (Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi)* **21(2)**: 53.

KESKİN G, BABACAN GÜMÜŞ A (2014). İnfertilite: umutsuzluk perspektifinden bir inceleme. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, **5(1)**: 9-16.

KIRCA N, PASİNLİOĞLU T (2013). İnfertilite tedavisinde karşılaşılan psikososyal sorunlar. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, **5(2)**: 162-178.

- KIZILIRMAK Ö (2015). Genç Yetişkinlerde Yaşamda Anlamanın Maneviyat Ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans tezi, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara
- KING L, HICKS J, KRULL J, GAISO A (2006). Positive Affect and the Experience of Meaning in Life. *Journal of Personality and Social Psychology*, **90(1)**: 179–196.
- KOÇ E, BEJİ KIZILKAYA N (2016).Başarılı infertilite tedavisi sonrası gebelerin yaşadığı problemler ve danışmanlık. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, **6(3)**: 201-206.
- KOÇBEKER BN, SABAN A (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice)*, **(2)**: 461-522.
- KORKUT A, KESKİN İ (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer algıları: metaforik bir analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13 **(33)**: 194-211.
- KÜÇÜK A (2019). Psikoaktif Madde Kullanım Bozukluğu Tanısı Alan 18-24 Yaş Arası Gençlerde Yaşam Amacı Oluşturma Ve Yaşamda Anlam Bulma Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, ANTALYA
- LAKOFF G, JOHNSON M (2015). METAFORLAR, HAYAT, ANLAM VE DİL.(Çeviri: Demir GY) İthaki Yayınları. İstanbul.
- LALOS A, JACOBSSON L (1985). The wish to have a child, A pilot-study of infertile couples. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, **72**: 476-480.
- LAPSEKİLİ N, YELBOĞA Z (2014). Psikiyatride metafor kullanımı. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, **3**: 116-125.
- LOWSON AK, KLOCK SC, PAVONE ME, HIRSHFİLD CYTRON J, SMİTH KN, KAZER RR (2014). A prospective study of depression and anxiety in female fertility preservation and infertility patients. *Fertil Steril*. **102(5)**: 1377–1384.
- MATIAS M, FONTAINE AM (2017). Intentions to have a child: A couple-based process. *Family Relations*, **66**: 231–243.
- MAWSON DL (2005). The meaning and experience of voluntary childlessness for married couples. Doctoral Thesis. The University Of British Columbia, Canada.
- MOORS G (2008). The valued child. In search of a latent attitude profile that influences the transition to motherhood. *Eur J Population*. **24**: 33–57.

- MOSALANEJAD L, KHODABAKSHI KOOLEE A, (2012). Looking at infertility treatment through the lens of the meaning of life: the effect of group logotherapy on psychological distress in infertile women. *Int J Fertil Steril*. **6(4)**: 224-231.
- NEUGARTEN BL, NEUGARTEN DA (1986). Age in the aging society. *Daedalus*, **115(1)**: 31-49.
- NURİ TURAL G, SİS ÇELİK A (2019). Primer infertil kadınların algıladıkları sosyal destek ile infertiliteden etkilenme düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi (HSP)*. **6(1)**: 91-104.
- ÖZKAN A, ARSLAN H (2007). Gebeliğe karar verme, fizyolojik yakınmaları algılama ve eğitim gereksinimleri. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, **38(4)**: 155-161.
- PEKEL ULUDAĞLI N (2017). Psikolojik sağlık açısından yetişkin olma. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **9(3)**: 263-283.
- PSARRA E, KLEFTARAS G (2013). Adaptation to physical disabilities: the role of meaning in life and depression. *The European Journal of Counselling Psychology*, **2(1)**: 79-99.
- RUBIN HD (2001). The impact and meaning of childlessness an interview study of childless women. In Partial Fulfillment of The Requirement for the Degree Doctor of Psychology. The Faculty of the California School of Professional Psychology, San Diego.
- RYFF CD (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, **57(6)**: 1069 - 1081
- SEYMENLER S, SİYEZ DM (2018). İnfertilite psikolojik danışmanlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **10(2)**: 186-197
- SEZER S (2012). Yaşamın Anlamı Konusuna Kuramsal ve Psikometrik Çalışmalar Açısından Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, **45(1)**: 209-227.
- SEZGİN H, HOCAOĞLU Ç (2014). İnfertilitenin psikiyatrik yönü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **6(2)**: 165-184.
- SHUELL TJ (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory Into Practice*, **29(2)**: 102-108.
- STEGER MF (2012). Making meaning in life. *Psychological Inquiry*, **23**: 381–385.
- STEGER MF, FRAZIER P (2005). Meaning in life: One link in the chain from religion to wellbeing. *Journal of Counseling Psychology*, **52**: 574–582.

- STEGER MF, FRAZIER P, OISHI S, KALER M (2006). The Meaning in Life Questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, **53**: 80–93.
- STEGER MF, KASHDAN TB, SULLIVAN BA, LORENTZ D (2008b). Understanding the search for meaning in life: Personality, cognitive style, and the dynamic between seeking and experiencing meaning. *Journal of Personality*, **76**: 199–228.
- STEGER MF, KASHDAN TB (2009). Depression and everyday social activity, belonging, and well-being. *Journal of Counseling Psychology*. **56**(2): 289-300.
- STEGER MF, KAWABATA Y, SHIMAI S, OTAKE K (2008a). The meaningful life in Japan and the United States: Levels and correlates of meaning in life. *Journal of Research in Personality*, **42**: 660–678.
- STEGER MF, OISHI S, KESEBİR S (2011). Is a life without meaning satisfying? The moderating role of the search for meaning in satisfaction with life judgments. *Journal of Positive Psychology*, **6**: 173–180.
- STEWART DE, ROBINSON GE (1989). Infertility by choice or by nature. *Can. J. Psychiatry*. Vol. 34
- ŞEN E, BULUT S, ŞİRİN A (2014). Primer infertil kadınlarda eşlerarası uyumun incelenmesi. *F.N. Hem. Derg.* **22**(1): 17-24.
- TAŞÇI E, BOLSOY N, KAVLAK O, YÜCESOY F (2008). İnfertil kadınlarda evlilik uyumu. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*, **5**(2): 105-110.
- TAUBMAN–BEN-ARI O, WEINTROUB A (2008). Meaning in life and personal growth among pediatric physicians and nurses. *Deathstudies*: **32**: 621-645.
- TDK (2011). [Erişim: <https://sozluk.gov.tr/?kelime=>] Erişim Tarihi: 17.09.2019
- TOWILL K (2001). The meaning and experience of starting a family for couples who were initially undecided about having children a phenomenological investigation. Doctoral Thesis. The University of British Columbia.
- T. KOÇYİĞİT O (2012). İnfertilite ve sosyo-kültürel etkileri. *İnsanbil Dergisi* **1**(1): 27-38.
- VAN DEN BROECK U, EMERY M, WISHMANN T, THORN P (2010). Counselling in infertility: individual, couple and group interventions. *Patient Education and Counselling*, **81**: 422-428.
- WICKES H (1991). Childless women in midlife: a case study from a feminist and jungian perspective. Doctoral Thesis. The Faculty of the California Institute of Integral Studies, California.

WHO (2012). WORLD HEALTH ORGANIZATION [Erişim: <http://www.gfmer.ch/infertility/pdf/Prevalence-infertility-Vanderpoel-2012.pdf>] Erişim Tarihi: 24.07.2019

YANIKKEREM E, KAVLAK O, SEVİL Ü (2007). İnfertil çiftlerin yaşadıkları sorunlar ve hemşirelik yaklaşımı. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, **11: 4**.

YALOM ID (2018). VAROLUŐU PSİKOTERAPİ. Pegasus Yayınları. (Çeviri:Babayiğit Z) İstanbul.

YILMAZ T, YEŞİLTEPE OSKAY Ü (2015). İnfertilite stresi ile başa çıkma yöntemleri ve hemşirelik yaklaşımları. *HSP*. **2(1)**: 100-112.

YÜKSEL R (2013). Genç Yetişkinlerde Aşk Tutumları Ve Yaşamın Anlamı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Sakarya

EKLER

Ek-1: Aydınlatılmış Onam Formu

AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Araştırmanın adı: İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı

“Sayın gönüllü,

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim dalı yüksek lisans tez çalışmam kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.”

Bu çalışmanın amacı infertilite polikliniğine tedavi için başvuran erkek ve kadınlarda çocuk sahibi olmanın anlamının araştırılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda çalışmaya katılabilmemiz için araştırmaya katılmaya gönüllü olmanız, sözel iletişim açısından sorununuzun olmaması, 18 yaşından büyük ve evli olmanız, infertilite tanısı almış olmanız, Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne başvurmuş olmanız ve psikiyatrik bir hastalık tanısı almış olmamanız gerekmektedir.

Araştırma Ankara Üniversitesi Üreme Sağlığı, Teşhis, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde takipli, çalışmaya katılmaya gönüllü olan infertil erkek ve kadınları kapsamaktadır. Çalışma kapsamında gerekli izinler alındıktan sonra gönüllü olan infertil erkek ve kadınlara “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Metafor Belirleme Formu” ve “Yaşamda Anlam Ölçeği” uygulanacaktır. Veriler sizlerle yüz yüze görüşülerek toplanacaktır. Veri toplamada mahremiyetinizin korunması amacıyla araştırmacı ve sizin yalnız olacağınız ses geçirmeyen bir ortam ve veri toplama esnasında odaya kimsenin girmemesi sağlanacaktır. Size sözlü ve yazılı olarak araştırma hakkında bilgi verilecek ve aydınlatılmış onam formu verilerek okumanız istenecektir ve anlamadığınız kısımlar olursa cevaplanacaktır. Bu açıklamalardan sonra araştırmayı kabul edip etmemek sizin kararınızdır. Araştırmaya 370

gönüllü dahil edilecektir. Gönüllü olduğunuz takdirde size verilen formları doldurmanız yaklaşık 15-20 dakikanızı alacaktır. Araştırmaya katılım gönüllük esasına dayalıdır ve sizin için herhangi bir risk faktörü taşımamaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul etmeniz ya da araştırmadan ayrılmanız durumunda herhangi bir olumsuz sonuçla karşı karşıya kalmanız söz konusu değildir. Araştırmadan istediğiniz bir anda çekilme özgürlüğüne sahipsiniz ve bunun için herhangi bir yaptırım uygulanmayacaktır. Bu araştırmaya katıldığınız için size herhangi bir ücret ödenmeyecek ve sizden ücret talep edilmeyecektir.

“Bu araştırmada yer almak tamamen sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra da bırakabilirsiniz. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde sizinle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.”

“Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım kanısındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı.

Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.”

İmza/Tarih

Katılımcı

İmza/Tarih

Kübra ASLAN

Ek-2: Tanıtıcı Bilgi Formu

TANITICI BİLGİ FORMU

1. **Yaşınız:**
2. **Cinsiyetiniz:** 1.Kadın () 2. Erkek ()
3. **Eğitim durumunuz** 1.Okur-yazar değil () 2.Okur-yazar ()
3.İlkokul - Ortaokul () 4.Lise() 5.Önlisans - Lisans () 6.Lisansüstü ()
4. **Mesleğiniz:**
5. **Çalışma durumunuz:** 1. Çalışıyor () 2. Çalışmıyor () 3.Emekli ()
6. **Kaç yıllık evlisiniz ?**
7. **Evlenme biçiminiz ?** 1. Kendi isteğimle ve severek () 2. Başkalarının isteğiyle, ve sevmeyerek () 3.Diğer ()
8. **Eşinizle ilişkinizi nasıl değerlendiriyorsunuz ?** 1. Çok memnunum ()
2. Oldukça memnunum () 3. Az memnunum () 4. Memnun değilim ()
5. Hiç memnun değilim
9. **Aile tipiniz ?** 1.Çekirdek () 2.Geniş ()
10. **Herhangi bir fiziksel hastalığınız var mı ?** 1. Evet () Ne olduğunu belirtiniz..... 2. Hayır ()
11. **Fiziksel hastalığınız için düzenli kullandığınız ilaç/ilaçlar var mı, neler ?**
1. Evet () 2. Hayır ()
12. **Sosyal güvenceniz var mı ?** 1 Evet () 2. Hayır ()
13. **Gelir durumu:** 1. Gelir, giderden fazla () 2. Gelir, gidere denk ()
3. Gelir, giderden az ()
14. **Çocuğunuz var mı ?** 1. Evet () 2. Hayır ()
15. **Yakın çevrenizin çocuk sahibi olma konusunda size yönelik tutumları:**
1. Bu konuda hiç konuşmazlar () 2. Sık sık hatırlatırlar () 3. Baskıcı ve önyargılı konuşurlar () 4. Teselli edici konuşurlar () 5. Destekleyici konuşurlar ()
16. **Tedavi sırasında yakın çevrenizin size desteği:** 1. Ekonomik destek oluyorlar ()
2. Sosyal destek oluyorlar () 3. Duygusal destek oluyorlar ()
4.Hiçbir destek yok ()
17. **Eşinizin çocuk sahibi olmayı isteme düzeyi:** 1. Çok istekli () 2. Oldukça istekli ()
3. Biraz istekli () 4. İstekli () 5. Hiç istemiyor ()
18. **24 saat içinde eşinizle ne kadar vakit geçiriyorsunuz ?**
19. **Eşinizle birlikte geçirdiğiniz vakitte neler yapıyorsunuz ?**
20. **İnfertilite nedeni :** 1. Kadın faktör () 2. Erkek faktör ()
3. Hem kadın hem erkek faktör () 4. Bilinmeyen faktör ()
21. **Ne kadar süredir çocuk sahibi olmak istiyorsunuz ?**
22. **Hangi tedaviler uygulanıyor? Ne kadar süredir ?**
.....
23. **Şu an almakta olduğunuz tedavi kaçınıcı denemeniz ?**
.....

Ek-3: Yaşamda Anlam Ölçeği

YAŞAMDA ANLAM ÖLÇEĞİ

Lütfen sadece bir anlığına yaşamınızı anlamlı kılanın ne olduğunu düşünün ve aşağıdaki ifadelere mümkün olduğunca sizi yansıtan yanıtlar vermeye çalışın. Unutmayın ki, bu ifadeler kişiye özgüdür ve doğru ya da yanlış yanıtları yoktur. Her bir ifadenin sizin için ne kadar geçerli olduğunu aşağıdaki ölçeği kullanarak numaralandırınız.

1 Kesinlikle Doğru Değil	2 Çoğunlukla Doğru Değil	3 Kısmen Doğru Değil	4 Ne Doğru ne Yanlış	5 Kısmen Doğru	6 Çoğunlukla Doğru	7 Kesinlikle Doğru
-----------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	----------------------------	----------------------	--------------------------	--------------------------

1. Yaşamımın anlamının farkındayım.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
2. Yaşamımın anlamlı olduğunu bana hissettirecek bir şeyler arıyorum.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
3. Daima yaşamımın amacını arıyorum.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
4. Yaşamımın gayet belirgin bir amacı var.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
5. Yaşamımı nelerin anlamlı kıldığını iyi biliyorum.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
6. Tatmin edici bir yaşam amacı keşfetmiş durumdayım.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
7. Daima, yaşamımı değerli hissettirecek bir şeylerin arayışı içindeyim.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
8. Yaşamım için amaç ve hedef arıyorum.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
9. Yaşamımın belirgin bir amacı yok.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
10. Yaşamıma anlam arama çabasındayım.	1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

Ek-4: Metafor Belirleme Formu

METAFOR BELİRLEME FORMU

“Benim için çocuk sahibi olmak’ya benzer, çünkü
.....”

Ek-5: Etik Kurul Kararı

GİZLİ
T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 56786525-050.04.04 / 12407
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

25 Şubat 2019

Sayın Kübra ASLAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı

İlgi: 22/01/2019 tarihli başvurunuz.

“İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı” başlıklı tez çalışması ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Etik Kurulunun 20/02/2019 tarihli toplantısında alınan 05/84 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr. Sibel A. ÖZKAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

GİZLİ

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü 06100 - Tandoğan/ANKARA
Telefon : 0 (312) 60 40 / 2101
Faks : 0 (312) 212 60 49

Ayrıntılı Bilgi İçin

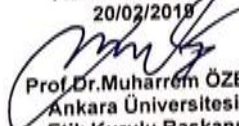
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi :20/02/2019
Toplantı Sayısı :05
Karar Sayısı :84

84-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Kübra Aslan**'ın "İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı" başlıklı tez çalışması ile ilgili 22/01/2019 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Kübra Aslan**'ın "İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik Anlamı ve Yaşamda Anlamı" başlıklı çalışmasının, araştırma protokolüne uyulması, gerekli kurum izninin alınması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
20/02/2019

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

Ek-6: Kurum İzni

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Üreme Sağlığı, Teşhis, Tedavi, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü

Sayı : 82859152-302.01.08[302.01.08]-E.359

14.02.2019

Konu : Tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 23757613-302.01.08-E1689 sayı ve 06/02/2019 tarihli yazınız.

İlgili yazıda belirtilen Hemşirelik Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Kübra ASLAN'ın " İnfertil Erkek ve Kadınlarda Çocuk Sahibi Olmanın Metaforik anlamı ve Yaşamda Anlamı"adlı tez projesi tarafımızca incelenerek Merkezimizde çalışmalarını yürütmesi uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla sunarım

e-imzalıdır

Prof. Dr. Batuhan ÖZMEN
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Kampüsü 06100 Dikimevi-ANKARA
/ANKARA
Telefon No: 0312 595 68 15 Belgegeçer No: 0312 362 60 05
e-posta: - internet adresi: -

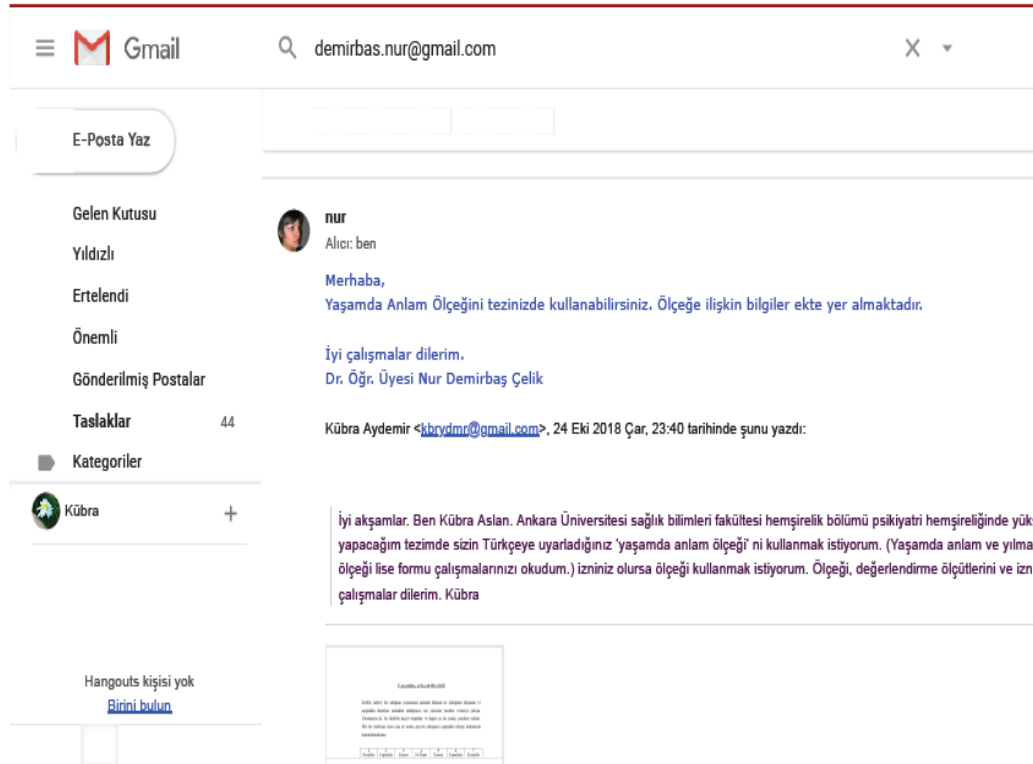
Bilgi için: Semra METE
Memur
Telefon No: (312) 595 68 15

Ek-7: Yaşamda Anlam Ölçeği Kullanım İzni

14.11.2018

Yaşamda anlam ölçeği - kbrydmr@gmail.com - Gmail

Depolama alanınızda yer kalmadı. Yer açmadığınız veya ek depolama alanı satın almadığınız takdirde kısa süre sonra e-posta gönderemeyecek veya alamayacaksınız.

ÖZGEÇMİŞ

I-Bireysel Bilgiler

Adı : Kübra

Soyadı: ASLAN

Doğum yeri ve tarihi: Ankara / 29.01.1990

Uyruğu: TC

Medeni durumu: Evli

İletişim adresi ve telefonu: Ankara Üniversitesi İbn-i Sina Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD. Yoğun Bakım - 0(312) 508 23 96

II-Eğitimi

Yüksek Lisans: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Lisans: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü,
(2011 -2015), (Onur Derecesi)

Lise: Sincan lisesi (Yabancı dil ağırlıklı) (2004-2008)

İlköğretim: 100. Yıl İlköğretim Okulu (1997-2004)

Yabancı dil: İngilizce

III-Ünvanları

Hemşire: Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesi Anesteziyoloji Ve
Reanimasyon Anabilim Dalı Yoğun Bakım (2015-Halen)

Hemşire: Özel Ankara Güven Hastanesi Genel Yoğun Bakım (2015
Temmuz- 2015 Aralık)

IV-Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

Öğrenci Hemşireler Derneği (ÖHDER) 2014-2015 Gazi Üniversitesi Temsilciliği

V-Bilimsel Etkinlikleri

1. “1. Uluslararası 2. Ulusal Sağlık Bakım Hizmetleri Kongresi” 2-3 Mayıs 2019, Ankara (Katılımcı)
2. “V. Uluslararası IX. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi” 20-23 Kasım 2018, Antalya (Katılımcı)
3. “KLP Sempozyumu – IV, Sonbahar 2018” 25-26-27 Eylül 2018, Ankara (Katılımcı)
4. “AÜTF İbni Sina Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Kronik Yaralar ve Tedavi Yaklaşımları Sempozyumu “ 12 Ekim 2016, Ankara (Katılımcı)
5. “ÖHDER III. ULUSAL BİREYSEL GELİŞİM GÜNLERİ” 6-8 Mart 2015, Yozgat (Katılımcı)
6. “14. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi” 22-26 Nisan 2015, Kayseri (Poster Bildiri)
7. “13. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi” 1-3 Mayıs 2014, Trabzon (Sözel Bildiri Birinciliği)

VI-Kurslar

- “1. Uluslararası 2. Ulusal Sağlık Bakım Hizmetleri Kongresi Etkili İletişim Kursu” 1 Mayıs 2019, Ankara (Katılımcı)
- “Motivasyonel Görüşme Kursu” Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, 19 Haziran 2015, Ankara (Katılımcı)